

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1881. július 15.

I. évfolyam

X. füzetet.

Van-e a zsidóságnak honalkotó s fentartó ké- pessége?

A nagy világ egy közös gazdálkodási hely. Mindennek, a miből az összealkotva van, a maga fentartása mellett, e közös gazdálkodást kell elősegítenie. Minél alkalmasabb a természet valamely alkatrésze e kettős célnek megfelelni, annál nemesebbnek nevezzük azt.

Különösen a hasznos növényekre s háziállatokra alkalmazzuk ezt az elnevezést. Azonban ezek mellett vannak olyanok is, melyek nemcsak önmagok fentartására nem alkalmasak, de sőt ellenkezőleg a közös gazdálkodásra is pusztítólag hatnak, s ezeket görög szóval *parazitáknak*, magyarul *é l ő s d i e k n e k* nevezték el. Ilyenek azok a többféle növények, melyek a nemeseket hálózzák be s élík ki; azok a csúszó-mászók, melyek egész erdőséget és gyömölcsös kertet pusztítanak el; azok a férgek, melyek a legizmosabb házi állatokat is tönkreteszik, hogyha a szegény párák nem védhetik magokat eléggé azok ellenében.

Ha kérdezzük, miért van ez a gazdálkodási tér, e világ, így rendezve be, azt kell rá felelnünk, hogy: annál jobban vigyázzunk, és küzdjünk kettős feladatunk betölthetéseért. A bölcs alkotó semmihez sem hagy könnyen hozzájutni.

E földön a közös gazdálkodás élére az emberiség van hivatva. Hogy e hivatásának annál jobban megfelelhessen, népcsaládokra osztalozott. Ezek közül mindegyik azon volt, hogy külön-külön telepet szerezzen magának, saját háztartást rendezzen be, s ott belátása szerint gazdálkodjék maga s a közös nagy tárház számára.

Már az is nagy jele a nép életrealitásának, ha ily családi tűzhelyet tud magának alkotni, mert ezzel azt mutatja, hogy maga emberségéből akar e világon megélni; hátha még aztán e tűzhelyét, ez otthonát oly erős alapra fekteti, hogy századok viharaival is da-

czolhasson, s úgy rendezze be, hogy abban a család tagjai jól is érezhessék magokat nem tesz-e ez annak még nemesebb mivoltáról bizonyosságot? Az épület hirdeti mestere eszét és szívét.

Nem tagadhatni, nagyon sok függött e tekintetben attól a teletől melyet egyik-másik népcsalád házhelyül választott. Azért az életrevalóbbak, mintsemhogy hitvány földön szálljanak meg, inkább addig vándoroltak, míg kedvök szerint való házhelyet nem találtak. Ott aztán gyökeret is vertek állandóan.

A zsidóság is hontalanul kóborolt századokon át vidékről-vidékre, míg végre foglalt egy hazát, a „téjjel-mézzel folyó Kánaánt”. De azt ismét elvesztette. Nagy kérdés, képes lett volna-e országos létét tovább is folytatni, ha mindjárt össze nem ütközik is a szomszéd hatalmas birodalmakkal? Ezt alig hihetni el, parasita természeténél fogva.

A zsidóság ezt már a honfoglalásnál elárulta. Iszonyú öldökléssel kezdte meg azt. Feltett szándéka volt, minden ottlakó, s pedig nálánál míveltebb törzset egytől egyig kiirtani, de a mibe csakhamar belefáradt. Nemes indulatú nép nem így lát a honfoglaláshoz. Nem öldököl, nem irt, hanem hódít. Visz magával oly emberibb tulajdonokat, melyekkel a meghódítottakat kibékíti, s idővel magához csatolja. Ezzel n, tulajdonsággal a zsidóság nem bírt. Megvetést, gyűlöletet hordozott keblében minden nép iránt, elzárkózott azok elől, eltaszítva azokat magától. S ez a legyőzhetlen válaszfal megmaradt közte s a népek között e mai napig.

De azzal a tehetséggel sem bírt, hogy országos létét fentartotta s tovább fejleszthette volna. Éhhez szüksége van minden honfoglaló népnek a munkásságra, vagy legalább, hogy azt, ha előbb nem gyakorolta, meg tudja szokni. Hogy aztán ennek mi áldott hatása van, mint edzi a testet, fejleszti a lelket, nemesíti a szívet, mint segít valódi jólétre, ez elég szépen elő van adva a „Jellem” Írójánál. Itt még csak azt tesszük hozzá, hogy csak a fáradtságos munka után jólétre vergődött nép tud a vagyonszerzésben célhoz jutni, megállapodni, mert nem telhetetlen. Azt tartja Horatiussal, „denique sit finis quaerendi”, „incipere tinire laborem”; nem azért, hogy a munkásságot abbahagyja, hanem hogy azt más tέρre, a szellemire, vigye át. Mert az iparkodó nép épen fáradozása közben, ha t. i. a bölcs kormányzás mellett jutalmát is láthatja annak, lesz fogékonyabb magasabb eszmék iránt, tanul fölleskenni költői, szónokai szavára, menni készen vezérférfiai után, s áldozni örömet a közjó előmozdítására. Keblére öleli a hazát, szeretni tanulja azt, s ízlelni a nemesebb örömeket.

A zsidóság kezdet óta dologkerülő volt. Azt a törvényt „hat napokon munkálódjál,” s „arczod verejtékével egyed a te kenyere-

det,“ soha sem szerette. Léhasága mellett megvolt benne a parasitá-
ságnak másik kiváló sajátsága: a végtelen éhesség, nem
a testi tápszerek hanem a pénz-kincs után. S ez akkor kezdett
benne leginkább kifejlődni, midőn az egyiptomiak és phoenicziek szom-
szédságába vetődött. Látna ezeknek gazdagságát, fényét, pompáját,
szörnyen megóhajtotta azt. Hisz ez nem lett volna baj, ha az ahhoz
vezető eszközöket is elsajátította volna. De ez már testi és fejbeli
törődelemmel járt, tehát csak a pénz után való sóvárgás tört ki
rajta, s ez emésztette azóta sivár kebelét. Ez ösztönözte őt már
Egyiptomiján a csalásra. Országa határai közé szorítva pedig, egyik
a másikat zsarolta, már amint kiki bírta. Magasabb állást, papi, bírói
hivatalt erre használtak fel, nem törődve sem istennel, sem ember-
rel, Mózesrel vagy a prófétákkal; sőt ezeket, ha elég elszántak vol-
tak el nem hallgatni kiüldözték vagy agyonkínózták. Csak meg kell
olvasni saját embereik által megírt históriájokat, s meg fogunk győ-
ződni a felől, hogy a zsidóság a maga határai között is parasita volt,
parasitája saját véreinek.

Ez a pénz után való sóvárgás, beleevődve lelkébe, kinyomódott
arcza barázdáira is. Ez nagyon természetes. A munkás nép tisztes-
séges fáradozása közben kap nemesebb arczatot, a zsidóságé a do-
logtalanságban torzult el. Mert léhasága mellett soha sem foglalkoz-
tatta lelkét máson, mint hogyan elégíthesse ki pénzsomját ravasz-
sággal. Be is gyakorolta magát a kincsszerzés eme módjába úgy, mint
soha semmiféle más nép. S ebben aztán határt nem ismert, a mi
szinte természetes dolog. Mint a henyeséggel nagyehetőség, úgy a
pénzvágygyal telhetetlenség jár. Mikor tudott a zsidó pénzzel be-
telni? Jusson bár milliók birtokába, új milliók után epekedik. Ra-
kásra rakást halmozni, ez nála az egyedüli cél, a legnagyobb élvezet,
az ember legfőbb méltósága.

Ez a parasita sajátság aztán kiölt a zsidóságból minden neme-
sebb érzéket, magasabb törekvést. Tudomány, művészet, vallásos
ismeret és életben való fejlődés, ez mind vágya körén kívül esett.
Még otthon laktában is vásár, zshivaj, csörpör, gyakran verekedés
helyévé változtatta temploma pitvarát. Szent áhítattal és benső meg-
alázódással Jehovája elé sem tudott közeledni- Vallásos élete egy
üres, kéz- nyelv-gyakorlatból állott. Voltak papjai, írástudói, de azok
is az erkölcsi élet jobbítása helyett inkább azon törték fejöket, ho-
gyan lehessen a legistenibb törvényeket is megkerülni, kiforgatni, s
mégis igazi Jehovaimádónak maradni; így a többek közt, hogyan
lehessen vétkezés nélkül hamisan esküdni és rászedni az embereket.
S megteremtették azt a talmudféle szörnyeteg-tudományt. Ebből ál-
lott nálók a nevelés tudománya s mestersége is.

Mármost ily sajátságú nép, melynek még tanultjai is csak az erkölcsi élet meghamisításával foglalkoztak, fentarthatta volna-e továbbra is országát? A történet is ellene mond, mert hisz mire Assyria, Babylonia eljött elpusztítására, már „talpától fejéig nem volt benne épség, hanem mindenestől fogva seb, daganat, eves kelevény vala,” az államiságra való képesség kiveszett belőle. S habár föllélekzett is még egyszer a Makkabaeusok korában, ezt is a fanatismusból merítette, a mely soha sem szolgálhat alapul tartós országos létre, aminthogy azt a rómaiak csakhamar el is törölték, s a zsidóság vándornéppé lett.

Különben e szétvándorlásnak amúgyis be kellett volna következnie. Parasita nép fen nem tarthatja magát soká egy csomóban, már szaporaságánál fogva sem, különben maga emésztené föl magát. S hogy erre a zsidó nép mennyire képes, mutatja Egyiptomban való tartózkodása, hol egy pár század alatt már fenyegetővé vált sokaságával. Mai nap is ily szapora faj az. Sokan ezt az ő ételében, italában való mértékletességének tulajdonítják. Van a dologban igazság, de nem abból áll az egész. Annak a szaporaságnak főoka a terhes munkáktól való óvakodás. Sokszor elnéztem, faluhelyen tartózkodásomban, szegény magyar népemet, mint fárad, izzad napestig, mint kapál, arat, zsákol férjével együtt a nő, sokszor egész szülése órájáig, s nem egyszer felsóhajtottam, „hogyan hozhatna ily anya e világra ép egészséges magzatot!” Aztán ha világra hozta azt, alig heverhette ki betegágyát egy két hétig, már talpra kellett állnia, vagy éppen sietnie férje után, segíteni azt a kenyérkeresésben. Meg is látszott ennek a szomorú következménye: 45–50 szülött közül alig maradt életben már a harmadik évre 15–20. Hol a zsidó anya, ki egész életét hivalkodva, vagy legfőlebb játszi foglalkozással ne töltené? Vegyük ehhez aztán azt, hogy a zsidó fiak mily jókor házasodhatnak, mert igen értenek hozzá, mint kelljen 100 ifjú közül 90-t kimenteni a katonáskodás alól; míg ellenben a keresztény fiáknál megfordítva áll a dolog, s mire ez a besorozott kilenczven házasságra léphet, már inficiálva vagy kiélve van. Származhatnak-e ily kimerült anyáktól, ily destruált apáktól, életrevaló magzatok? Nagyon megfontolni való dolog, mint lehetne e bajon segíteni. Bizonyynal nem úgy, mint a törvényhozás kigondolta elég együgyűleg, kitanult bábákat, diplomás orvosokat rendelni a helységek nyakára és számlájára. Ezzel ugyan nem menti meg a haláltól a már embryokorukban elnyomorodott sarjakat. Ez körülbelül olyan intézkedés, mint ha valaki agyoncsigázott és rázotton tartott gebéi mellé kitanult lóorvost hozatna arra a bizonyos időre; s hogy ennek a fizetése is kikerüljön, szalmára fogatja lovait. így vagyunk minden

intézkedésünkkel. Gyártják a törvényeket egy-másra, minden ész és tapasztalás nélkül, s ha ez tovább is így tart, bizony a lovak kidőlnek a hámból, a zsidóság nagy örömére. De térjünk vissza.

A zsidóság tehát már nagy szaporaságánál fogva is szétvándorlásra ösztönöztetett. Hisz az igaz, más népek is vándoroltak úgyde tőkéstül, s nem élőködhetés végett, hanem hogy jobb hazát alkossanak. A zsidóságot ellenben, már jóval bukása előtt, parasitasága készítette, hogy hazáját elhagyogassa. S ellepegette lassanként a vagyonos Egyiptomot, Afrika éjszaki tengermellékeit, Kis-Ázsiát, Európát, utóbb más helyeket is. S arra, hogy befűrakodhasson mindenhová, szinte el volt látva minden parasita-kellékkel. Túrni éhséget, tengődni rongyban-szennyben, nem szégyenleni a szégyent, hízelegve felajánlani a szolgálatot, kivetni a hálót, nem fáradni ki a várakozásban, megragadni az alkalmat s kiszivattyúzni a. törébe esettet; el nem vegyülni soha s csak pénzt gyűjteni: ezekkel járt vándorútjában.

Lehet e ily emberfajból jó hazafi, természetesei! ismét a többséget értve? Hol nem maradt meg másokon élődőnek? Hol osztozott a hazaszeretetben? Hol nem bujt ki a közterhek viselése alól? De hol nem tolakodott elő, ha az államon nyereszkedni, attól milliókat ellopni lehetett? S ma már bámulva látjuk, hogy fejedelmek, kormányok, törvényhozások, birtokos, birtoktalan, úr és szegény: mind az ő szolgálatában állnak: „Úgyde – mondják, – mennyire előmozdítja a kereskedést.” Igaz, de amúgy parasita módon, kiragadva azt a keresztények kezéből, s beseperve a nyereséget egyedül magának, hogy abból aztán a közre semmi ki ne szivárogon. S ha fölemelkedik is a porból, csak parasita marad. A mennyire alázatos, csúszó-mászó tud lenni a porban, annyira fenhordozza fejét dolyfösen a polczon. Bűnei, gaszágai emlegetését, mint hajdan, úgy most sem túri. Semmi szándéka azokból kivetkőzni. S ha kifogy a szóbeli érvekből, ököllel áll boszút. Nem rajta fog múlni, hogy el ne boritson hennünket. De erről majd tán más alkalommal.

R. J.

Államunk és a judaismus.

V.

Államunk hajója gőzerővel halad.

A jelszó: „Csak e 1 ór e!”

A hajó kormányosa merően néz a mérhetlen távolság ürébe, a hajó, cél elvesztett rohamos haladása közben ront, bont, és gázol. Irtja,

pusztítja saját fentartásának tényezőit. Ezek helyébe kél aztán gombamódra egy más, kapzsi, ravasz faj, mely irtózik a fárasztó munkától, hanem lépten nyomon, s étálva, azon törí fejét, miként csíphesse körmei közé a gojt, azután majd elbánik vele. Kizsákmányolja annak esetleges szorult helyzetét, tönkre teszi és földönfutóvá, ő pedig adja az úrat minden fáradság nélkül.

Az e miatt való feljajdulások elhatnak a kormányos füléig, de a szívéig nem.

A hajónak nincs delejtűje, mely éjjel-nappal biztosan mutatná az irányt. Az ez iránt való jóakarató figyelmeztetések „derültséget” keltenek a hajó matrózai közt, s a kormányos rá se hederítve, csak a mérhetlen és kétes távolságba néz fásultan s folytonosan, anélkül, hogy meg volna győződve arról, hogy biztos révet talál-e így hajója, vagy útközben elsülyed. Az mindegy, „csak előre!”

Megdöbben a szív, eláll a lélekzet, pillanatra megszűnik az agyvelő működése, ha a honszeretet tiszta és fertőzetlen szemüvegén át vizsgáljuk államunk állapotát, haladásának irányát és jövőjét, mely felé oly irgalom nélkül törekszük.

Lábbal tapodja, sőt tiporja saját alkotó elemét, gyengeségeiért, olyan gyengeségekért, melyek a legközelebbi múltban még erények voltak.

Nem tudja megbocsátani, hogy ily rohamosan nem bírt kivetközni nemzeti sajátságaiából, azon sajátságaiából, melyek páratlanul az egész világon, csupán csak és kizárólagosan a magyarnak sajátjai; de a melyekért megszeretett bennünket az idegen külföldi, ha családi tűzhelyünk fénykörébe juthatott, habár azelőtt téves értesülések folytán, barbároknak tartott is bennünket.

Igen! de így válik az áldás átokká!

Az idők változnak, s a ki velők együtt, egy intésre, a kor szellemének intésére azonnal változni, átalakulni nem tudott, pusztuljon! „Csak előre!”

Magyar ősök unokája, vagy akár betelepült más nemzetbeli ősök honosult, – valódi magyar polgárrá vált, és a hazát az előbbiekkel egyformán forrón szerető honpolgár, a keresztény polgáriásodás igénytelen de buzgó munkása, a „szeressd felebarátodat mint tenmagadat” magasztos elve alapján, kebeledre ölelted a sémita fajt, megosztod vele törvényhozásod útján hazádat és jogaidat, olyannal, a mely nem eszik veled egy tálból; mert a te edényeid magdallal együtt fertőzött valamik ő előtte, az ő vallás-törvénye szerint.

Hát édes magyarom! lehet-e az ilyen lény jóbarátod, jóakaród, valódi polgártársad!?

Nem! Tekints csak szét magad körül, figyelmesen, tapasztalni fogod, vagy fájdalom, tapasztaltad is már, hogy a zsidó egyik-másik polgártársadat, kire titokban hálóját kivetette, miként veszi körül, és fonja be mézes-mázos szavakkal, hízelgéssel, alázatosan, meglapulva, földön csúszva mint a kígyó, s ha a porból az illető lábaira tekerődhetett, simulékonyan, mosolyogva halad a testen felfelé, míg csak a nyakhoz nem ért; ha odajuthatott, görcsösen húzódik össze sziszegés közben, s megfojtja áldozatát hahoták közt.

Az államhatalom jól látja mindezt, hanem azért azt mondja: „Csak előre!”

Ma kiforgat a zsidó összes vagyonodból törvény útján, egy olyan adóslevél alapján, melyen a kitett összeg ezeredrésze sem képezi a készpénz-kölcsönt mint tőkét, a többi mind az uzsora-kamatokból szaporodott fel mesésen rövid idő alatt, de mert az okmány a törvényes formákkal és kellékekkel bír, te koldus vagy családdal együtt, s még szerencséd, ha a zsidó megtúr ezután volt sajátodban mint árendást vagy zsellért; de ha neki rabszolgamódra, még ünnepiden is nem dolgozol, elkerget, szélnek ver, „föl is út, alá is!” mehetsz a merre tetszik, mint ez az idén Fehér-vármegyében történt, hol a déghi úradalomhoz tartozó Pálmajorból 7 család, – a Kalózhhoz tartozó Ödönmajorból pedig 2 család hajtatott ki a zsidó árendások által, azért, mert kinyilatkoztatták, „hogy nekik, mint evangélikus keresztényeknek csupán ez az egy ünnepük van, mit életükben még ez ideig megszoktak, – és ezután is megtartani kívánnak, anélkül, hogy bármi külső munkát is tennének”. („Székesfehérvár és Vidéke” 34. szám. 1881. ápr. 27.) S a szegény hét család, – mert keresztény hite és vallása ellen cselekedni nem akart a zsidó kedvéért, – elüzetett, megfosztatott kenyérkeresetétől. Hogy is mer keresztény, a goj, még vallásról beszélni is!?

Tehát már kezdődnek a honboldogító zsidóelem dolgainak jelenségei! Óh még látni fogunk a furcsánál is furcsább következményeket, de azért az államhatalom azt fogja mondani: „Csak előre!”

Árverezésem a zsidó megvesz egy falusi földműves-lakházat becsáron alul 3-4 forintért, (nem nagyítás!) aztán megkínálja vele volt birtokosát, hogy vegye ki árendába tőle évi 30-40 forintért; de ez szegény legtöbbször megvonja magát családjával együtt valamelyik rokona istállójában, a ház lakatlan marad, elpusztul, megszűnik adóalap lenni, a belőle kikergetett, előbb vagyonos munkás magyar család elcsenevészik, kipusztul, az állam károsodik, de azért azt mondja: „Csak előre!”

Akárhány községet nevezhetnék meg a Balatonmelléken, melyeknek nemrég még jómódú lakosai legnagyobb részben már csak áren-

dában bírják volt birtokukat és lakházaikat, zsidók az urak, ők csak robotosaik.

Az államalkotó magyar elem pusztul, a zsidó törvényes formák közt gyarapodik, szaporodnak a magyar proletárok, de a magyar államhatalom azt mondja: „Csak előre!”

Erkölc?! micsoda üres beszéd! Haszon! ez a fődolog! A rebach pótol mindent. Ez év folyamán majd minden lap hasábjain olvasható volt egy hír „Salamoni ítélet” címmel, mely így hangzik: „Egy odessai izraelita nőhöz minap benyitott egy zsidó leány, ki azt beszélte, hogy árva, és szülőitől 480 rubelt örökölt. Az idegen leány arra kérte az asszonyt, engedje meg, hogy néhány napig nála lakhassék, míg szolgálatot keres magának. Az asszony beleegyezett, de azt tanácsolta a leánynak, hogy inkább férjhez menjen. A lányka tekintetben egyetértett a jóakaró asszonynyal, annyival is inkább, mivel ez ajánlott neki egy derék vőlegényt. Az utóbbi szerepét, a furfangos asszony közbenjárására, saját fiatal férje vállalta magára. Maguk közt megbeszélték, hogy elveszi a leányt és pénzét, aztán elválik tőle. Úgy is történt, csakhogy a férj többé nem akart megválni a szép menyecskétől. Az asszony az orthodox zsidó szokása szerint bepanaszolta férjét az odessai rabbinál, és ez a második házasságot mondta ki érvényesnek. Azonkívül az első feleségnek 10 rubelt ítélt házassági közvetítésért.”

Tehát a férjes zsidónő maga volt a kerítő saját férje részére, sőt még vallásuk ténykedését sem átallották a csalás eszközéül igénybe venni, csakhogy meglegyen a rebach. Különb ez, úgy látszik, nem valami főbenjáró kényes dolog náluk, hisz lám, a rabbi is a második házasságot hagyta helyben, az első házasságbeli törvényes nőnek csak kerítő díjt ítélt.

Sőt magam is tudok egy esetet, a Balatonmelléken Kn történt. Egy odavaló zsidó, minden bizony nyal a saját neje tudta és beleegyezésével, addig udvarolt egy magyar fiatal özvegyasszonynak, vele külföldi fürdőkre járt, sat., míg az özvegyet minden vagyonából kiforgatta. A tönkretett nő ezután nemsokára meghalt.

Tehát ilyen „erkölcsökkel” ékeskedő fajt akarnak a polgári házassággal beléd oltani édes magyar nemzetem!? No lám! Tehát: „Csak előre!”

Nem úgy van az! Itt segíteni kell a bajon! De hogyan? Társadalmi úton!

Törvényhozásunktól aligha várhatunk valamit; mert a mi honatyáink csak „derülni” tudnak, ha a zsidóügy szőnyegre kerül; pedig hát: „Per risum multum poteris cognoscere stultum”; de az

nekik mindegy, úgy látszik, ők nem tehetnek másként. Majd talán a jövő új országgyűlés! De legbiztosabb, ha társadalmi utón magunk látunk utána bajaink orvoslásának, még pedig következő módon:

Ne vigyük a pénzt magunk a zsidók helyébe. Ne vásároljunk tőlük semmit, még egy pakli gyufát se. Vásároljunk magyar kereskedőtől.

Ne vegyünk kamatra pénzt zsidótól, arra valók a takarékpénztárak, (Már t. i. ha ezek nem zsidó takarékpénztárak, a melyek csak szintúgy nyúzzák a szegény embert mint a falusi zsidó bankárok. – Szerk.) melyek olcsó kamatra adnak kölcsönt.

Ne adjunk el semmit a zsidó közvetítésével, mert a vevő annyival olcsóbban veszi meg terményünket, a megnyit szenzál-díj fejében a zsidónak ad, tehát azzal is mi károsodunk, a zsidó pedig nyer, olyan tárgyon, melyért nem fáradott, hanem mi izzadtunk.

Zsidó tulajdonát képező házat vagy jószágot ne vegyen bérebe senki.

Ne munkáljuk meg a zsidók birtokait még drága pénzért se, ők maguk se szántani se kapálni nem tudnak, de nem is akarnak, s így parlagon heverő birtokuk nem jövedelmez nekik semmit.

Zsidó fiskálisnak ne adjunk pört, ha betegünk van, ne hívjunk zsidó orvost.

Ha ezt a néhány pontot megtartjuk, úgy itt hagynak bennünket a zsidók, mintha itt se lettek volna, elűzzük őket anélkül, hogy csak szólnánk is hozzájuk, vagy csak egy hajszájukat is érintenénk.

És ekkor, megtisztultan, mi magunk mondhatnánk egész önérettel, hogy, no, most már „Csak előre!”

Annak a mi „nevető, bölcs” törvényhozásunknak pedig súgjuk a fülébe harsányan, hogy hát ideje volna már a törvényalkotás szellemét nemzeti irányba terelni, talán már elég is volt a „világpolgár” móresből ennyi is experimentációképpen.

„Adós fizess!” régi, igaz, megdönthetetlen igazság, de éppen az ezt célozó és a hitelező érdekeit védő ide vonatkozó törvényes eljárásaink teszik tönkre az adóst is, és legtöbb esetben károsítják a hitelezőt is. Mintha csak szándékosan az volna hivatásuk, hogy az állami terhek alatt görnyedő birtokos és földműves osztályt, – mely amúgy is napról napra szegényedik, – végkép tönkretegyék, még pedig minél hamarabb, hogy a birtok annál előbb zsidó kézre kerülhessen.

Csak egy példát mondok, melyet annak idejében egy vidéki lapban szellőztettem is, jó lesz azt itt ismételni, tán ezen az utón ille-
tées helyre jut.

Egyik bortermelő társamnak összes pinczebeli készletét szüret előtt pár héttel árverezték el per útján. Mit tegyen most? Összes termését csak nem hagyhatja a szőlőtökén veszni, hisz ez képezi egész évi fáradozásának gyümölcsét, neki és családjának existenciáját a jövő évi szüretig! Uzsorásra szorul újra, mert ily rögtön pénzüntézetből pénzt fel nem vehet, az hosszadalmas teketóriával jár, neki pedig hamarjában hordókat, kádakat, prést sat. kell szereznie, még pedig ugyancsak drága pénzen. Az ő 12 akós hordóinak darabját elkótyavetyélték az árverezésen 3-4 forintjával, neki most 24 forintjával kell darabját helyettök bevásárolni, s így van ez az egész felszereléssel; tehát sokszorta rosszabbul áll, mint állt árverezés előtt, mert tízszer-húszszor annyi adószágot kell csinálnia. Talán ilyen esetben mégis várni kellene azzal az árverezéssel! Ami előbb kikerült az összes pinczekészletből, most kikerülne pár héttel később egy-kéthordó bor árából. A kecske is jóllaknék, s a káposztából is maradna, mert most már nagy szerencse lesz, ha az újólag beszerzett pinczekészlet ára fejében felvett uzsorakamatos pénz fel nem emészti ugyanazt, még pedig a hordók összes bortartalmával együtt, s mi lesz akkor az ilyen szegény emberből!? Ki nem keveredhetvén az adósságból, sőt abba mindig mélyebbre süllyedvén, előbb-utóbb megtámadja a törvény az ingatlanaiban is, s per útján kilöketik őseitől örökölt lakházából is az utcára, majd megveszi azt is a zsidó, s a magyar mehet isten nevében, a merre lát. Talán ez mégsem jól van így!?

De hát lássuk az eddigi gyakorlatból törvényeink eljárását, az ingatlan vagyonnal szemben.

Köztudomású dolog, hogy, ha az első árverezésen nem jelentkezik árverező, a második árverezésen eladatik a birtok becsáron alul is. Jól tudják ezt zsidóink, azért az első árverezésen csak cerniroznak, a második árverezésen már működnek, még pedig hogyan? Két három szomszédos község zsidói összeállanak egy consortiumba, s egyes alkalmakkor vagy egyik vagy másik tagját kiküldik a consortiumnak, hogy árverezzen. Miért is jelennék meg valamennyi, mint külön érdekelt fél? Van eszük, hogy egymásra nem verik fel az árt, sokkal biztosabb a nyereség így, mert potom áron jutnak a birtokhoz, s a nyereségen megosztóznak közösen, mint Krisztus köntösén.

Hány eset fordul elő, hogy egy 7-8 száz forintra becsült szőlőbirtokot árverésen megvesznek 50-60 forintért. És ez üzleti szempontból, az ő felfogásuk szerint, igen csinos dolog, csak hogy pofa és tág lelkiismeret kell hozzá! Mondja tán valaki, hogy miért nem veszi hát meg magyar ember? Mert nem viszi rá a lelkiismeret

undorral fordul el az eljárástól és a törvény betűjétől egyiránt, vagy legtöbb esetben pénze sincs, mert ha volna, segítene felebarátján. És úgy látszik, hogy az ilyesmire államunk rá sem hederít, hanem azt mondja: „Csak előre!”

Igaz, hogy a törvény azért törvény, hogy a kötelezettséget nem teljesítő adóst arra kényszerítse, vagyis, a hitelező jogos igényeit védje, s törvényes követeléseit végrehajtsa. De kérdem, helyesen jár-e el akkor, ha például egy 2000 forintadóssággal terhelt, sokkal értékesebb birtokot ugyanannyi követelés fejében elad második árverezésen becsáron alul is 80 forintért, miből még a perköltség sem kerülvén ki, a hitelező nem kap sem mit, az adós pedig elmehet koldulni családjával együtt, s még hozzá az adóssága is fönmaradt! A többi aztán a fentebb említett árverező consortium dolga.

De jaj annak a bölc s prókatori törvényhozásnak, mely ilyen törvényeket alkot! Még megérhetik mostani kapacitásai a nemzeti sír behantolását, de már akkor későn lesz a fogcsikorgatás.

Nem kelleme azt a magyar kézen levő ingatlan vagyont így elpocsékolni törvényesen, hanem, ha már becsáron el nem kél, zárgondnokság alá kellene helyezni mindaddig, míg csak a rajta levő terhet ki nem termi, s akkor ki lenne elégítve a hitelező is egészben, s a birtok is megmaradna tulajdonosa birlalásában, nem szaporodnának a koldusok, s nem jutna zsidó kézre a magyar birtok szép Magyarországon! Lenne hitel, s a birtoknak nagyobb lenne a becse, értéke, és ezt nemzeti szempontból kellene tekinteni; de a mi törvényhozásunk még idáig csak legnagyobb részt nemzetpusztító törvényt és a rengeteg adók menyiségét toltá nyakunkra.

Adjanak törvényhozóink számot majd a történelem ítélőszéke előtt: — — — — nem irigylem dicsőségüket!

Keöd József.

„Szaporodunk!”

Felesleges a töprenkedés a legközelebbi népszámlálás adatai fellett*), melyek a magyarság apadását tüntetik elő. E hiány maholnap

*) Úgy látszik, nagyon is igaza van a cikkiró úrnak, már csak azon okból is, mert a dolog úgy néz ki, mintha Keleti Károly úr csakugyan confiscálta volna magának, a már félévnel régebb idő óta eszközölt leg-

helyre lesz ütve; sőt a következő évtizedben egy állam sem dicsekedhetik oly szaporodással, mint Magyarország.

Jönnek napról-napra többen át Muszkaországból, az élelmes, szívós véralkatú zsidók; adunk nekik magyar nevet és lesznek „magyarok,” szerzik a vagyont, lesznek megyei virilisek, országos képviselők, ministerek, sat.

Mi, öslakosok szegényedünk, hazánkban hontalanok leszünk, kényerünket keresni veres verejtékkal Amerikába vándorolunk.

Igaz, ez mindegy az államnak, csak kincstárába befolyjon az adó, szaporodjék a polgárok száma, legyen magyar név, lehet mellette zsidó szív és lélek.

De hát valjon a zsidó által előzőnlött Magyarország lesz-e aztán magyar, lesz-e nemzet, mely lovagias és nagylelkű?

Ezt fejtsék meg azok, kik a szaporodásnak örvendenek, s kik azt hiszik, hogy a magyar név alá rejtőzött és nyusztprémes mentébe bújt zsidó is valódi magyar.

Az uzsora ma már csak „élelmesség,” „a ki be hagyja magát húzni, az élhetetlen; megérdemli sorsát!”

Csak „élelmes” nép foglalhat helyet Európa színpadán. Legyen a nép élelmes és nagyszámú, akkor tekintélyes. Jellem, becsületesség, ez, a bármily utón szerzett vagyon mellett, magától jó.

Fontos társadalmi kérdés ez, mely Németországban már az intéző körökben magas hullámokat vetett, s ha nem képzi is nálunk még az actuális politika tárgyát, miért ne szólhatnánk hozzá mi magyarok társadalmi utón?!

Várjuk az ez irányban kifejlődendő eszmecserét; mi felvetettük a kérdést, szívesen hallanánk rá feleletet.

T. képviselő úr! A magyar nemzet sorsát az egész hazában egy ember sem hordozza szívéen annyira, mint ön.

A szomorú helyzeten, melybe a nemzet és egyesek sodortattak, senki sem képes javítani, egyedül ön.

Javíthat, sőt felmentheti a nemzetet azon lidércnyomás alól, mely a zsidó pressió által ólomsúlyként nehezedik a magyar hazára.

Most eljött az ideje, hogy képviselő úr a zászlót fennen lobogtassa, várja ezt a nagy tömeg, a nép, mert hisz ez teszi a nemzetet, nem egyes nagy úr, kinek zsríját még idő kell, hogy a zsidó kipréselje.

utóbbi népszámlálás adatait. Már két előző füzetünkben meginterpelláltuk ez urat ez érdemben; úgy látszik azonban, hogy ő ezekre az interpellációkra magában azt feleltette, hogy „hát juszt se!” Azt most már látjuk, hogy ennek az úrnak ügyse parancsol senki ebben az országban. Várjuk be tehát, míg Keleti úr, saját jószántából majd egyszer, jó kedvében, megkönyörülni méltóztatik rajtunk. – Szerk.)

Azokat, kiknek a hatalom kezökben van, a zsidók hízelgéssel s mindennel körülhálózzák, hogy így a törvény oltalma alatt, fosztogatósaikat nyugodtan s mintegy sémita „önérzettel” folytathassák.

Van zsidó Magyarországon elég, ma is, de napról napra szaporodik, nemcsak születés által, de Muszkaországból tömegesen jönnek át, s foglalják el a földet, melyért őseink vére annyiszor folyt, a földet, melyen maholnap idegenek leszünk; kiszorítanak bennünket a hazából, mely a miénk, kényszerítnek, hogy Amerikában vagy a világ más részén keressük meg a kenyeret, melylyel édes hazánk eddig minden igaz szülöttét bőségesen táplálta. Ma már a szemtelenséget és erőszakoskodást a humanismus: élelmességnek nevezi. A becsületességet: gyávaságnak és élhetetlenségnek.

Ez a zsidókról elragadt felfogás, mert hiszen a kinek pénze van, az becsületes, eszes és művelt, kinek nincs az, az ellenkező tulajdonságokkal bír.

Ez a borzasztó; ilyen országból jobb is Afrika sivatagjaira menekülni, hol az önérzetes lélek kiégetheti magából a fekélyeket, melyeket a kóros lég döglétes anyagával támasztott benne, mely úgy a lelket mint a testet elébb utóbb elemeire bontja szét.

Ily állapotok közt, melyekben én s velem együtt százezrek emésztetnek, igazoltaknak láthatja képviselő úr jelen soraimat. S igazoltnak azon kérelmet, hogy a zászlót le ne tegye hazamentő kezéből, (Nekünk eszünk ágában sincsen letenni ezt a zászlót, csak kellő támogatásra találjunk a hazafiak részéről. – Szerk.) kövessen el mindent, hogy nemzetét, mely egyedül önre néz, ez undorító szorítások alól felszabadítsa,

Hartmann Dezső.

Egy óra Istóczy Győzónél.

(A „Berliner Ostend-Zeitung” után közli: 3f. I.)

Budapesti elvtársak barátságos meghívására Magyarország fővárosába utaztam, s ez alkalommal azon szerencsében részesültem, hogy egy óra folyást beszélgethettem azon férfival, a kinek Európa köszöni azt, hogy a zsidókérdés, mely már régóta láthatlanul forrongott, – a felszínre hozatott. Mintegy három évvel ezelőtt Istóczy Győző képviselő, a magyar országgyűlésen egy hatalmas beszédet tartott, a melyben Austria-Magyarország kormányait felhívta arra, hogy az európai kabinetekkel egyetértve oly rendszabályok fölött állapodjanak meg, melyeknek célja

lenne, a zsidók részére, akik Európára nézve egyiptomi csapássá váltak, régi örökjüket, Palaestinát megszerezni, s a zsidókat, a kik úgylis minden sábeszkor arra kérik az istent, hogy ismét Jeruzsálemba vezesse őket, – oda kiutasítani. Minő hatással volt ez a beszép valamennyi zsidóra: még sokaknak emlékezetükben van: egész Izrael kijött sodrából.

Fogadtatásom fölötté szívélyes volt. Én Istóczy Győző urat, egy szép növésű, nemes arcvonású, mintegy negyven éves férfiút, dolgozó szobájában találtam. Épen antiszemitikus folyóiratának, melyet magyar nyelven ad ki, legújabb száma szerkesztésével volt elfoglalva; az „Ostend-Zeitung” mellette, íróasztalán feküdt.

Barátságos felhívására egymás mellé ültünk, s egy havannahszivar mellett a beszélgetés folyamatba jött.

„Nagyon örülök, hogy a mozgalom Németországban oly komolyan vitetik. Nagy érdekléssel olvasom az „Ostend-Zeitung”-ot. Dr. Henrici kitűnő ember.”

Én felelém: Mindenesetre! De Stöcker udvari prédikátor is!

„Stöcker udvari prédikátorral nem érthetek egészen egyet, ő azt az elvet állítja föl, hogy „ha a zsidók megkeresztelkednek, akkor ők a mi kedves testvéreink;” ez hamis föltevés. A zsidóra a keresztesség semmi befolyással sincsen, s ezenfelül a legtöbb proselyta köztük csak önérdékből tér át.”

Természetesen én a mi általánosan tisztelt udvari prédikátorunkat védelem alá vettem; kifejtettem, hogy az említett nyilatkozat a szerint ítéendő meg, hogy az egy tisztos és hívő pap szájából jön, a kinek mindig fel kell tennie azt, hogy az a zsidó, a ki a keresztességét óhajtja, keresztény akar lenni, és ha azt mondanánk, hogy „ha a zsidók keresztényekké lesznek, akkor ők kedves testvéreink;” – ezen elv ellen nem lehetne kifogást tenni.

„No így aztán másként áll a dolog; ily értelemben Stöcker is emberem.”

Még sokat beszélünk ezen két úr kiválóságairól, és Dr. Försterre tértünk át.

„Énnek a férfiúnak nagy érdemei vannak a németországi antiszemitikus mozgalom körül. Ő egy gyakorlati ténnyel kezdte. Az & kérvénye nem marad benyomás nélkül. Egyébiránt Dr. Förster már régebb idő óta benne van a mozgalomban. – Örömmel emlékezem vissza arra, hogy ő egy évvel ezelőtt, még más három úri emberrel együtt Charlottenbúrgból, törekvéseim iránti elismerésből, nekem egy ó-német stylu értékes ivóedénykészletet küldött ajándékba. – Minő kilátásaik vannak az antiszemitáknak a közelgető birodalmi gyűlési választásoknál?”

A fölött most még határozottan nem lehet ítélni; s ezenkívül most olyan emberek is lépnek a mozgalomba, a kik nyilván annak életéni venni akarják.

„Ezt önök törekedjenek megakadályozni! Az antiszemita-
k akkor teljesítik feladatukat, ha ö~~k~~ határozott antiszemita-
kat küldenek a birodalmi gyűlésbe. Elég sok férfiú van önöknél
Berlinben. Ott vannak Stöcker udvari prédikátor, Dr. Heinrici,
Dr. Förster. – Remélem ön is vállal képviselőséget?”

Én szerényen felelém : Nem !

„Azt igen rosszul tenné ön, mert ön kiválóan kitűnik az ellen-
ségek elleni harcban. Ha azok a férfiak, akik a mozgalmat meg-
kezdték és vitték, nem választatják be magukat a birodalmi gyűlésbe,
igazságtalanságot követnek el mindazonon, a kik a mozgalomba lép-
nek, s ö~~k~~ tartoznának az egész felelősséggel, ha a kereszténység
szent ügye puha vagy rosszakaratú emberek* által a zsidóknak újra
feláldoztatnék.”

Ezen érvek ellenében aztán teljességgel semmit se tudtam ellen-
vetni, s azért hát megígértem, hogy berlini barátaimmal majd meg-
beszélem a dolgot.

„Hogyan gondolkozik ön Oroszországról?”

Viszont kérdem: A zsidóüldözésekről?

„No igen.”

„Én úgy vélem, hogy az oroszok barbárok.”

„A zsidók is azok. A zsidó azonban ezenkívül álnok, míg az
orosz türelmes. Sokáig tartott, míg az orosz arra gondolt, hogy a
legkeményebb igát, a zsidók igáját, lerázza a nyakáról.”

Hogy állanak a viszonyok itt Pesten? Én itt valamit ismerni
tanultam, a mit Berlinben pénzért lehetne mutogatni: egy hor-
dárt, a kit Löwy-nek hívnak!

„Ez nálunk épen nem tartozik a ritkaságok közé, A zsidók itt
annyira fölülkerekedve vannak, mint sehol máshol Európában. –
Németországban az a hír van elterjedve, hogy mi magyarok német-
hecczet űzünk. Ez a hír a zsidóktól származik és hazugság. Mindaz,
amit mi teszünk, abból áll, hogy mi a németül karattyuló zsidók ellen
frontot csinálunk. A németek jó barátaink, és ha valamit rosszallani
kellene náluk, ez az volna, hogy nagyon is meghúzzák magukat a
zsidók előtt, és minden dolgaikat zsidókkal végeztetik el; nálunk
minden német újság zsidó újság. Mondja meg ön odahaza, hogy ne-
künk a németekkel semmi bajunk, de a zsidók ellen, a kik itt a pénz
és a sajtó birtokába helyezték magukat, és most még belügyeinket
is saját érdekük szerint akarják alakítani, igenis küzdünk és pedig
erélylyel. P e s t a zsidóknak, E u r ó p a meg a zsidó pestisben szen-

ved! – A kormányoknak kötelességük, népeiket a zsidók általi kiszákmányoltatás elől megvédeni. Ha csak egy kormány is megkezdene a zsidók kiutasítását, a többiek kényszerítve lennének példáját követni. Oroszországnak kellene a dolgot megkezdnie. Ha aztán onnét a zsidók önökhöz mennének, akkor a német kormány is kiutasítaná őket, s az osztrák és a magyar kormány is kényszerülne lenne ugyanezt tenni; s így a zsidók, a nélkül hogy észrevennék, egyszer csak Jeruzsálem felé utaznának.”

Az óra ötöt ütött. A képviselő úr beszélgetési ideje elmúlt. Fölkeltem. Istóczy Győző egy finom de egyszersmind szívélyes emberis. Sok udvariasságokkal, amik a finom magyarnak oly jól állanak, köszönte meg látogatásomat, és megbízott, hogy a derék vezéreket Berlinben az & nevében üdvözöljem; de utolsó szavai is, melyeket a népnek ezen hű barátja még a lépcsőn is utánam kiáltott, azok voltak, hogy: „Küzdjenek önök Berlinben továbbra is határozottsággal és bátran, s legyenek rajta, hogy legalább néhány antiszemita a birodalmi gyűlésbe jöjjen!” – Ruppel Gyula.

Havi szemle.

(A zsidókérdés a német birodalmi gyűlésen. – A német birodalmi képviselő-választási mozgalmak. A június 11-ki boroszlói népgyűlés. – Henrici Ernő „Reichs-Herold”-ja. – A sémiták gondtalansága és elbizakodottsága; a „Berliner Ostend-Zeitung” által emiatt hozzájuk intézett „figyelmeztetés”. – Gróf Bismarck Vilmos. – Az oroszországi zsidóperek, Sztrelnikov államügyész és a kievi ügyvédi kamara. – Az orosz kormány magatartása, s a nihilizmus ellenmérge. – Zsidó kivándorlás Oroszországból. Románia magatartása; a német, úgyszint az osztrák és magyar kormányok tétlensége. – A spanyol kormány ajánlata a kivándorló zsidók befogadását illetőleg. Efelőtti nézetek pro et contra. – A palaestinai kérdés mai állása. – Antisemitikus irodalmi termékek rövid utón való confiscációja Ausztriában s a bécsi államügyész, gróf Lamezan úr. – A magyarországi képviselő-választások.)

A Romániával kötött kereskedelmi szerződés, valamint annak idején hasonló alkalomból a magyar képviselőházban, úgy f. é. június 13-án a német birodalmi gyűlésen is egy kis zsidóvitára szolgáltatott okot. A zsidók ugyanis minden európai parlamentben megragadják az alkalmat, valahányszor Romániáról van szó, hogy ezen államra kígyót-békát kiáltsanak, és az illető parlamentek többségénél Románia irányában ellenszenves hangulatot keltsenek. Ezamanoeuve azonban újabb időben sehogysem akar a zsidó képviselőknek sikerülni, s azért se annak idején a magyar képviselőházban se f. é. június 13-án a német birodalmi gyűlésben nem sikerült nekik, a „szegény elnyomott romániai izraeliták” mellett „részvétet” kelteniök. A porosz országgyűlésen szerzett keserű tapasztalatokon okulva,

Lasker úr csak úgy melleleg érintette meg a kérdést, nehogy a zsidókérdésnek egész terjedelemben való felvetésével várva várt alkalmat nyújtson az antisemitáknak, az „izraelita polgártársakon” újra elverni a port, s azért Schalscha és Minnigerode képviselők replikájára hamarosan sietett is behúzni a vitorlákat a kedvezőtlen szél láttára, kijelentvén, hogy „Minnigerodenak nem fog sikerülni, egy oly vitát (t. i. zsidóvitát) előidézni, a mely elől a birodalmi gyűlés finom tapintattal (Aha!) kitért.”

Hogy a jövő október hó elején végbemenendő német birodalmi gyűlési képviselő-választások folytán megalakulandó új birodalmi gyűlésen, a Lasker által kiemelt „finom tapintat” többé ne érvényesülhessen: arról már eleve is gondoskodnak az antisemiták, a kik mindinkább növekvő agitációt folytatnak arra nézve, hogy az antisemitizmus az új birodalmi gyűlésen kellőleg képviselve legyen.

Az antisemitikus népgyűlések egyre tartanak Németországban, s ezen gyűlések kedvező lefolyása jó előjel arra nézve, hogy a közelgető képviselőválasztások az antisemitákra nézve kedvezőleg fognak kiütni.

Ezen gyűlések közül ezúttal csak a f. é. június 11-én Boroszlóban, Poroszország második fővárosában tartott gyűlés lefolyását ismertetjük a „R e i c h s-H e r o l d” után, a mely lap f. é. május hótól kezdve D r. H e n r i c i szerkesztésében s kiadásában Berlinben jelenik meg. E lap f. é. június 15-ki számában ugyanis a következőket olvassuk:

Ama hatalmas nemzeti mozgalom, a mely jelenleg Németországot átrezgi, egy új jelentőségteljes győzelmet mutat fel Boroszlóban; ez az 1881. június 11-ke. Minekutánna a keresztény társadalmi párt tovább egy évnél a zsidókérdést a legkomolyabban tárgyalta volna, minekutánna egy csekély indító ok és a haladópart klasszikus ügyetlensége folytán, a titokban lapanogott parázs a porosz képviselőházban tartott két napi zsidóvita által fellobogó lánggá lett: a m. évi december 17-ki emlékezetes „Reichshalleni” gyűlés a napi kérdések legégetőbbjét, t. i. a nemzet népnek a zsidó uralom alul való felszabadítása kérdését, bevitte a német birodalmi főváros lakosságának szélesebb köreibe is, felszította a lelkesülés lángját a német nép ezreinek keblében. A ki december 17-ikének estéjén tanúja volt azon tartalékgondolatok nélküli hő lelkesedésnek, a melylyel a hallgatók, az előttük akkorig teljesen ismeretlen volt szónok (Dr. Henrici) minden szavát fogadták, ama napot s azon benyomásokat soha sem fogja elfelejthetni. Mindenki érezte, hogy az, amit a szónok a szószeokről mondott, egészen a hallgatónak tulajdon gondolata volt, és mindnyájan szívélyes örömmel mondtak köszönetet annak, a ki egyebet nem tett, mint kimondta azt, a mi mindenkinek már rég szíven és ajkán volt. – A csata meg volt nyerve, és e gyűlés jelt adott egy egész sor népgyűlés tartására, a melyek a tél folyamán véghez mentek. Egy

negyedév múlva a mozgalom a szociális birodalmi párt alakításában nyert határozottabb alakot, a Dr. Henrici által felállított programra alapján; ez f. é. márczius 11-én történt. Mint a „Reichshallen”-i gyűlés Berlinre nézve, ugyanoly jelentőségű volt a „Schieszwerder”-i gyűlés Boroszlóra nézve, sőt az utóbbi több tekintetben az előbbi fölött áll. Boroszló még nagyobb mértékben szenved a zsidó lidércnyomás alatt mint Berlin. Míg ugyanis Boroszló lakossága csak egyharmadát teszi Berlin lakosságának: az ott lakó zsidók száma kétharmadát teszi a berlini zsidók számának, s így Boroszló aránylag kétszer jobban van „megáldva” zsidókkal mint Berlin, úgy hisszük, nem tévedünk akkor, ha azt állítjuk, hogy Németország nagyobb városai között egy sincs, a melyben hasonló aránytalanság lenne németek és zsidók között. E szerint tehát jogosultnak látszik az a föltevés, hogy az oly hatalmasan elharapódzó zsidóság szellemileg kártékony befolyását Boroszlóban különösen nagy mértékben érvényesítette. Nem is lehetne csudálkozni, ha a búza a gaztól elnyomatott volna. Annál örvedetesebb. dolog tehát az, hogy a tényleges viszonyok más képet mutatnak, és hogy a várt rász eredmény nem állt elő. A sziléziai, noha a zsidó békókkal feszesen lebilincselve van, és a zsidóságnak egész rettentő hatalmát különös mértékben érzi, mindamellett bensőjét a szétbontó zsidó befolyástól tisztán megtartani tudta. A dolgok illetén állása mellett, a boroszlói német reformegyletnek azon értesítése, hogy Dr. Henrici ott egy előadást fog tartani, nem csekély mozgalmat idézett elő. Magától értetődik, hogy a zsidóság is izgalomba jött; 500 márkát Ígérték annak, a ki a gyűlést szétrobbantja, azonban daczára az esős időnek, szombaton este ezrek özönlöttek a városon kívül fekvő „Schieszwerder”-hez. A zászlókkal, címerekkel és szőnyegekkel pazarul díszített nagy terem, óriási mérvével lélekemelő látványt nyújtott. Lehetett együtt mintegy 5000 boroszlói polgár, a kik örömteljes várakozásban 8 óra körül összegyülekeztek. A német reformegylet elnöke, Ziegler gyáros, megnyitván a gyűlést, kijelentette, hogy az egyletnek ezen gyűlésére Dr. Henrici Berlinből meghivatott és meg is jelent. Minekutánna az elnök kiemelte, hogy csak keresztények lehetnek jelen a gyűlésen, és a netán jelenlevő zsidókat felhívta a terem elhagyására, megemlékezett a császárról, felhiva a gyűlést, hogy őt háromszoros „éljen”-nel üdvözölje, amit a gyűlés lelkesülten teljesített is. Ezután egy hazafias dal eléneklése után, szólásra felhivatott Dr. Henrici. A szónoknak, a ki megjelenésekor melegen üdvözöltetett, jó napja volt. Beszédének majd minden tétele gyujtólag hatott. Tán húszszor is nagy, néha viharos éljenzéssel szakítottatott félbe. Az első viharos tetszés azon szavainál harsant fel, midőn azt mondta, hogy a zsidóknak kiváló érdekükben áll, a keresztényeket a kultúrkampfbán egymásra hecczelni, és hogy szégyen-nyalázat az, hogy a kultúrkampft nyakunkra hagyjuk tolatni. A beszéd, melynek tartalmát alább közöljük, ezen követelésekben kulminált: a zsidóemancipáció visszavonása, a zsidóknak a nép által való társadalmi és üzleti elszigetelteeié s e, a haszontalan zsidósajtótól való megszabadítás, és a zsidóknak a tanítói s bírói állásokból úgyszinte a parlamentből való kizárása. Midőn szónok beszédét bevégezte, szűnni nem akaró ezerhangú „éljen”-ek hangoztak fel; a reformegyletnek a nagy emelvényen összegyűlve volt tagjai kezét szorítottak vele, s minden oldalról hallat-

szótt a kiáltás: „Újra eljönni!” Dr. Henrici köszönetet mondott a boroszlói polgároknak a szívélyes fogadásért, és megígérte, hogy újra jön. Erre Winterfeldt úr szólt, ajánlva a gyűlésnek elfogadásra a következő határozati javaslatot: „A június 11-én a „Schieszwerder”-ben összegyűlt 5000 keresztény-német boroszlói polgár kijelenti, hogy mindnyájuknak kötelessége, a nemzeti érzelmet ápolni és terjeszteni, s minden i d egen, a kereszténységre s a nemzet társadalmi és politikai-életére nézve ves z ély es elem ellen dolgozni.”

Az elnök ezen indítványt szavazásra bocsátván, az egyhangúlag elfogadtatott; az ellenpróbánál egyetlenegy kéz sem emelkedett fel. Minnekutána még Goerlich úr felhívta volna a gyűlést Bismarck hg. életetésére, amit a gyűlés teljesített is, ez, hazafias dalok éneklésével szétoszlott.

Megemlítendő még, hogy néhány rendzavaró belopódzott a gyűlésterembe. Egyikük már kezdetben közbeszólásokkal zavarni akarta Henrici beszédét, de a gyülekezet erélyes oppositójáról azonnal eléggé meggyőződhetett, mert a teremből hamarosan küllebbezték, s miután nevét a rendőrség kiint kinyomozta, az elnök nagy derűtség között tudatta a gyülekezettel, hogy a rendzavarót Cohn Izidor-nak hívják. Két más zsidót, a kik a végefelé szinte zavarogni akartak, ugyanazon sors ért utói. A gyűlés bezárása után Henrici tiszteletére fényes banquette rendeztetett.

Henricinek e gyűlésen tartott beszéde bő kivonatban a következő:

Uraim! – Szíves meghívásukra eljöttem önök körébe; mert a hol nap nép javáért síkra kell szállani, minden hazafinak helyt kell állnia. Annyiszor vádoltak már bennünket azzal, hogy, ha mi a zsidók ellen fellépünk, hecczet üzünk. Előre is kijelentem, hogy ez nem az én álláspontom; én úgy vélem, hogy mi az önvédelem szomorú helyzetében vagyunk egy ellenséggel szemben, a mely népünk körében alattomban befészkelte magát. (Bravó.) Jajszava az a német népnek, a mely a szolgaságot tovább el nem viselheti. (Élénk bravó!) Mi nem viszünk aljas agitációt a nép közé, hanem az a mozgalom, a mely a német népet átjárja, a legnemesebb gondolatok által van sugallva, egyetlen érzelem rezgi át a népet Kelettől Nyugatig, Északtól Délig, és amint hullámszik Berlinben, úgy valamenyi tartományban is. És ha kérdik: „Általános heccz-e ez?” a felelet az, hogy: nem! A birodalom minden szöge-lyukában érzi a német nép, hogy a zsidóság uralma tovább nem tarthat. (Bravó.) A lengyel földműves is, a ki nem tud németül, s így az úgynevezett német hecczlapokat bizonyára nem olvassa, ő is érzi a nyomást épen úgy mint mi németek, és így megéltük azt a különös látványt, hogy a lengyelek először tartanak velünk, s vállvetve küzdenek velünk a zsidók ellen. (Bravó.) Azon kell lennünk, hogy ezen szent mozgalom helyes, komoly irányban maradjon; bizonyára nem mulatságból üzzük azt, s nem is akarunk vele sportot üzni, s azt se akarjuk, hogy visszaéljenek vele; mert nemzetünk legszentebb javainak megvédelmezéséről és sok elveszett javaknak visszaszerzéséről van szó. (Nagy tetszés.)

Gyakran tagadni akarták a zsidókérdés létezését. Mi azonban mindenekelőtt constatáljuk, hogy a zsidókérdés létezik, és mindaddig létezni fog, míg egy megoldás nem éretik el, míg a zsidók német földön a

kellő korlátok közé nem szoríttatnak. (Nagy tetszés.) Erre nézve azonban tisztába kell jönnünk afölött, hogy miről van a szó? Sokan nincsenek eziránt tisztában, s a zsidólapok e részben is rajta vannak, hogy zavart idézzenek elő, és a dolgot homályba burkolják. Mi a kérdés magva? Elleneink bennünket vallási hecczeléssel vádolnak. Mi mindnyájan azon állásponton állunk, hogy mi a vallást legbensőbb kedélyügynék és legszentebb szívügynek tartjuk. Ha a zsidó Jehovához imádkozik, mi nagy Frigyes-sel azt mondjuk: Mindenki üdvözölgjön a maga módja szerint. Ha a zsidókérdés vallási kérdés lenne, akkor az által megoldathatnék, hogy megkísértenénk a zsidókkal a keresztségét felvétetni. Ez azonban hiábavaló fáradság lenne; mert először is a zsidók zsidók akarnak maradni, és aztán constatálnunk kell azt, hogy a kikeresztelkedett zsidók legtöbbször a keresztségüket csak külső okokból vette fel. Uraim! Maga a víz sohasem mossa le a zsidót a zsidóról. (Nagyon igaz! Nagy tetszés.) Azt beszélük, hogy az ismeretes kincses zsidó Bleichröder most titokban a keresztségére tért át, minekutánna egy idő óta ez iránti szándékát nyilvánította volna. Hát valóban azt hiszik önök, hogy azért Bleichröder zsidó csak egy hajszálnyival is más lett (Nagyon helyes!), hogy ő azért évről évre nem csinálja meg a maga évi 15 millióját? (Viharos tetszés.) Nem, külső keresztség által a zsidó nem változik meg. (Nagy tetszés és helyeslés.) Van ugyan a zsidókérdésnek bizonyos tekintetben vallási oldala is, de nem azért, mert mi a zsidó valláshoz hozzányúlunk, hanem azért, mert a zsidók a keresztény vallást és annak képviselőit gunynyal és gyalázással támadják meg. Szégyen gyalázat, hogy mi keresztények lényegileg a zsidók által a Kultúrkampfot nyakunkra tolatni engedjük. (Hosszan tartó nagy tetszés.) S ez könnyen meg is magyarázható, mikép a zsidók a végből, hogy a zavarosban halászhasanak, mindenekelőtt keresztényeket keresztényekre hecczeltek. (Nagyon helyes.) Ezen értelemben fogjuk fel mi a zsidókérdést mint vallási kérdést. És mily arczátlansággal mulatták magukat fölöttünk és a legaljasabb módon keresztény papok és hitszónokok fölött, a kik pedig minden bizonynyal éjjel és nappal szent kötelességüket teljesítették. (Bravó.) Azonban a nyomás, melyet mi a zsidóság részéről érzünk, a társadalmi téren sokkal erősebb. Ha nézzük, miként vesz a zsidó részt népünk munkájában, úgy azt látjuk, hogy a kérges kezű férfiak német férfiak. Keresünk csak egész Boroszlóban egy féltuczat zsidó zsákhordót (Bravó) nehezen fogunk ilyeneket találni, de egy féltuczat ácsorgó zsidót minden utcza szögleten találunk. (Élénk bravó; derülség.) A zsidóknak a munkában való részvételéről szóló statistika furcsa számokat tüntet fel. Egy bő számanyag segélyével szónok erre kimutatta, mily csekély a zsidók része a productiv munkában, mily előszeretettel üz azonban a zsidó bankügyeket, fordul a sajtóhoz, üz a vidéken snapsz-kereskedést, és a becstelen úton szerzett pénzzel a falusi földbirtokot kezeibe kaparintani tudja. A birodalmi bank 15 igazgató választmányi tagja közül 11 zsidó. A produktív munkában nincs kedve a zsidónak részt venni. Ha Boroszlóban az élénkebb üzleti tájakra jövünk, azt találjuk, hogy a zsidoczegek száma messze felülhaladja a német czégek számát. Honnan van ez?

A zsidó erre azt feleli: „mert ti keresztények nem vagytok olyan okosak mint mi zsidók, – mii az üzletet jobban értjük.” (Nevetés.) Igen, a

zsidó érti a maga üzletét, de miféle üzlet ez! A zsidó üzleti praxisa nem becsületes; ő a közönségnek csúf áron szolgáltatja az árukat, a közönség pedig nem kérdezi, váljon a zsidó megfizetett-e gyárosának vagy sem. (Igen helyes, bravó.) Ő nem is irtózik csődöt mondani vagy kiegyezkedni, és szállítói szemeit egy csekély perczenttel kitörültni. Ha ezt néhányszor praktizálta, akkor nem csuda, ha a zsidó üzletember a német üzletemberrel szemben előnyben van. (Élénk bravó.) De erre a térre mi a zsidót követni nem akarjuk. (Élénk bravó.) Az üzleti praxis ültette a zsidó népet a tőke birtokába. Ismeretes dolog,, miként szívja ki először a zsidó a vidéket, s aztán elmegy a nagyvárosokba, ott elsöben is egy kis boltot nyit, lesz belőle ruhás zsidó, mellesleg csinál pénzgsefteket, fia bankárrá lesz, és játszja a nagy urat, pompás hintóban jár. Ez Boroszlóban épen úgy van mint Berlinben és, sajnos, az egész birodalomban. Ily módon a zsidó tőke bennünket mindinkább függőségbe hozott. Lényegileg tehát az a harcz, melyet mi a nagy tőke ellen viselünk, a zsidóság elleni harcz. Ha itt győztünk, akkor a most oly súlyosan nyomott munkás is jobb napokat fog látni. (Tetszés.) Nézzük csak, miként tesz tönkre bennünket lassanként a zsidó. Különösen a földműves az, a ki már nem is mozdulhat. Az ismeretes praxis az, hogy, ha a földművesnek szüksége van egy kis tőkére, egy gazdasági eszköz vagy egy ló vásárlására, akkor a kisbirtokos, sajnos, nem kap hitelt. Még a kerületi takarékpénztárból sem kap semmit a kis gazda. Noha ezen pénztárak állítólag kötelezve vannak kezesség mellett a kis gazdát segíyezni, a tényleges viszonyok mégis úgy állanak, hogy a földműves csak zálogtárgy mellett kap pénzt. Így a kis gazda kényszerítetik magát a zsidó kezébe adni. Ez először is a gazdasági eszközöket, azután házát zálogosíttatja el vele, a gazdaember mind nagyobb függőségbe jön, míg aztán a telek is elzálogosíttatik, és a gazdaembernek nincs többé egy talpalatnyi szabad földje. (Nagy tetszés.) Ekkor a zsidó a szegény földművesnek teljesen lehúzza a bőrét, és így hajtának ki német testvéreink a hazából, és vándorolnak a tengeren túlra. (Nagyon igaz. Élénk tetszés.) Német testvéreink aztán egész csapatokban, egész hajószám vonulnak át az óceánon, lerázzák saruikról a port, e haza porát, a mely hazán azelőtt oly hűn csüggöttek. (Megújuló tetszés.) Kérdem már most: a zsidók vallása ennek az oka; a vallás hajtja a zsidót ilyen cselekvésmódra, áll az az ó testamentumban, hogy a zsidó így cselekedjék? Nem, a vallás ennek oka nem lehet, hanem igen is oka a zsidó faj jelleme; a zsidók sohasem dolgoztak örömet, hanem mint schacherozók csavarogtak az egész világon, és ha nomád módra egyszer egy országot lelegettek, tovább vonultak. (Bravó.) A zsidók azt vetik ellen nekünk, hogy őket a rómaiak üzték ki hazájukból. Hát ez semmit sem bizonyít. A rómaiak más népeket is leigáztak, de hát ezen népek közül lett-e csak egy is azért az emberiség ostorává? Továbbá az sem igaz, hogy a zsidók csak Titus alatt hagyták el hazájukat. Már századokkal azelőtt voltak zsidók Rómában. Caesar idejében ott ezer meg ezer zsidó élt, és Mommsen történetíró, a ki azelőtt nem volt oly zsidóbarát, tudósít bennünket arról, mit csináltak a zsidók akkortáiban. Ha valamely hadvezér mint triumfator bevonult Rómába, volt mindig egy tömeg, a mely őt gúnnyal és közáporral fogadta, és ezek: zsidók voltak. Ők tehát már korábban elhagyták hazájukat, dologkerülésük tovaüzte őket, kényelmesebb volt ne-

kik, amint ma is az, parasiták módjára más népek húsából táplálkozniuk. (Nagyon igaz. Helyeslő tetszés.) Ismétlem, a zsidó faj jelleme az, a mely magát más népekkel ellenségeskedésbe helyezi, mi nem vallásuk ellen folytatjuk a harcot, hanem nemzetük ellen; mi, velük szemben, mint más jellemvonásokkal bíró más nép állunk. (Nagy tetszés.) Mondottam, hogy a zsidók sokkal tunyábbak, semhogy kedvük lenne a munkára. A zsidók garázdálkodása nagy. Akárhova nézünk, mindenütt még a legszorosabb ajtón is bejön a zsidó még akkor is, ha az ember háromszor négyszer kihajtotta is. (Nagyon helyes.) Így a zsidót megtaláljuk minden állásban, s ekkép a tanítói állásban is; azelőtt a felsőbb tanintézetekben csak keresztények taníthattak! Sajnos, ez már nincsen így! Nézzünk egy zsidó tanítót, a kinek a góthok hőstetteit kell előadnia. Hogyan hangzik az, mikor a zsidó előáll és azt mondja: a mi őseink. (Nagy derűltég, viharos bravó.) Ezek oly dolgok, amelyek egész neveltségünkben azonnal előtűnnek, és mindamelllett a nyakunkra hoztak ilyenfélét. Gyalázat, hogy német ifjúságunkat a német történelemre zsidók tanítják. (Viharos bravó.) Így a nemzeti szellem az ifjúságnál már az iskolában megmérgeztetik; de a zsidók később is gondoskodnak arról, hogy a nemzet elzsidósodjék. Nézzük csak, minő szellemi táplálékot nyújtanak a népnek. Ismeretes dolog, hogy legtöbb ember szellemi táplálékát a napi sajtóból meríti, és miféle napisajtónk van nekünk? leginkább zsidósajtó. A legnagyobb férfiak a zsidósajtó által a legkomiszabb modorban rántatnak le; ezen sajtó nem áttolja egy Bismarck herceget, a kire nemzetünk mindig büszke fog lenni, (Viharos bravó.) alkalmilag mint egy ostoba gyerkőcöt festeni le, s róla úgy beszélni, mintha semmit se értene a belpolitikához. Pedig neki több van a kis ujja körmeiben, mint az egész zsidóságnak a fejében. (Nagy tetszés.) Jogérmünk is a legmélyebben sértetik, a zsidók javára hozott törvények által. A zsidóknak meg van engedve fölöttünk bíraskodni, ezen joggal a zsidók a lehető legbővebb mértékben éltek. Berlinben a jogot tanulóknak több mint fele zsidó. (Halljuk, halljuk!) Brandenburg tartományban a bírának fele zsidó. Az államügyész, a ki a neustettini zsinagóga leégése tárgyában a vizsgálatot vezette, a mely ügyről most egy hang sem hallatszik, egy kikeresztelkedett zsidó. Úraim, odáig vittük tehát a dolgot, hogy zsidók ítélnének fölöttünk, németek fölött. Én sohasem tudnám arra venni magamat, hogy zsidó bíró előtt esküt tegyek le, s hogy zsidó bíróval hozassak magam fölött ítéletet. Inkább makacsságból elmarasztaltatnám magamat.

Látjuk tehát, uraim, hogy a károk népünknel a társadalmi térem mind mélyebbre eszik be magukat. Már most nézzük, miként segíthetünk e bajon, miként szoríthatjuk vissza a zsidóságot?

Sokan azt mondják: az emancipációt nem lehet megszüntetni. Én P^edig azt hiszem, mi ezen békókból kiszabadíthatjuk magunkat. Először is láttuk, hogy társadalmi téren a nem productiv zsidó bennünket tönkre tesz tőkével. Azon kell lennünk, hogy társadalmi viszonyainkat olykép alakítsuk át, hogy a termelő polgárnak az első hely adassék, s hogy a munka mint népünk legfelsőbb eszménye ismertessék el. Uraim, az első eszköz a zsidóság korlátok közé való szorítására egy észszerű társadalmi reform. Munkás osztályunknak ismét emelkedniük kell, hogy azok képesek legyenek kiszabadítani magukat a zsidók kezéből, szintúgy mint a

gyáros is, a ki nem kevésbé szenved a zsidó tőkepénzesektől. (Tetszés.) Meg lehetünk győződve, hogy, ha észszerűleg és szövetkezetiileg rendezett álmossal bírandunk, a zsidónak pinklijével együtt pakkolni kell! De uraim, főddolog az, hogy a zsidóságnak életidegét kössük le: ez az ő pénze. Ezt praktikus módon eszközölhetjük. Miért visszük pénzünket a zsidóhoz? Miért nem adjuk azt keresztény testvérünknek? (Élénk bravó), még akkor is, ha ő tán ugyanazon portékát egypár fillérrel drágábban adja is. Azt, a mivel a zsidó olcsóbban ad el, lehúzza a munkás béréből, vagy ha közvetlenül ettől nem is, úgy attól, a ki a munkásnak dolgot ad: a gyárától. Csak így képes a zsidó a keresztény üzletembert a concurrentiában legyőzni. Tegyük szent kötelességünké, lábunkat soha többé zsidó boltjába be nem tenni. (Nagy tetszés.) De tudvalevőleg mi nem is járunk annyit az üzletekbe mint nőink. Kőinknek tehát erélyesen azt kell mondanunk: nem viszed többé a pénzt a zsidóhoz. (Viharos bravó.) Berlinben már egy német nőegylet alakult, melynek alapszabályaiban ez is áll: a tagok kötelezik magukat, tudva egy zsidónál se vásárolni. Ha minden nőt sikerül erre reá vennünk, akkor a zsidókérdés már félig meg van oldva. Tán azt mondhatná erre valaki, hogy az mégis rettenetes, hogy a zsidó üzleteket így megkurtítsuk; ennek ellenében idézem Nagy Frigyes szavait. Ugyanis az „Átvizsgált általános zsidó-privilegium”-ban ez áll: „Szükségesnek találtuk olyan rendeleteket tenni, hogy a mi legkegyelmesebb szándékunk elérve, keresztények és zsidók között élelem és mesterség tekintetében arányosság legyen, különösen pedig a helytelenül kitágított zsidó kereskedés és üzlet egyiknek se váljék kárára.” Ezután jön 33 cikk, a melyekben többi közt ez áll: „A zsidók se ne házaljanak, se ne dicsérik portékáikat.” Továbbá: „Koldus zsidók az országban meg nem türetnek. A zsidó házak száma Berlinben (40) nem nagyobbítható, azonban zsidók engedelmet kaphatnak puszta helyek beépítésére.” – A házaló kereskedést, mindenekelőtt pedig a zsidó házalást kellene betiltani. Szédelő dicsérgetéseikkel a zsidók a vevőket magukhoz édesgetik. Gyakran olvashatja az ember: „Teljes végeladás” sat.; ez mind csupa svindli és hazugság. (Élénk helyeslés.) Ezt a svindlit el kell nyomni. Aztán az újságok hirdetési rovatának is utánna kellene nézni.

Nagy Frigyes egy másik intézkedése így szól: „A mi kereskedésüket illeti, ezt tartsák meg. De hogy egész zsidó népségeket hozzanak be Boroszlóba, és hogy belőle egy egész Jeruzsálemet akarnak csinálni, ez nem megy.” Ma pedig zsidókéi a legpompásabb házak. Az Állatkert-utcában Berlinben csak egyetlenegy ház van, a mely nem zsidóé. Ennyire megváltoztak az idők Nagy Frigyes óta. (Viharos, perczekig tartó helyeslés.)

Mély fájdalom fog el bennünket, ha látjuk, hogy az, amit Nagy Frigyes megakadályozni akart, megtörtént. Egész népségek vonultak be Boroszlóba, s egy egész Jeruzsálemet csináltak Boroszlóból. (Viharos helyeslés.)

Már most uraim, ez lenne az anyagi út, a melyen a zsidóság életérét leköthetnénk, de ez a szellemi téren is szükséges. Családaink szívéből száműznünk kell azon szennyet, a mely a piszkos zsidó sajtó által oda bevitetik. Tartsanak önök ezek helyett tisztességes nem-zsidó lapokat. (Élénk bravó.)

Az 1869. évi emancipationális törvény eltörrendő. (Viharos, hosszan tartó tetszés.) Az 1869. év több tekintetben végzetes volt. Ugyanezen év tette tönkre az iparos osztályt a folyama alatt létrejött iparszabadsági törvénnyel Gondoljunk csak atyáinkra; gondoljunk csak arra, miért keltek fel a német törzsek a rómaiak ellen? Mert ők a római birak nyomását nem tűrhatték tovább, és mi most zsidó bírakat engedjünk magunk fölött ítélni? Ez nem mehet így tovább. (Nagy tetszés,) Azt mondják nekünk: hiszen a zsidók teljesítik állampolgári kötelességeiket. Hát hiszen mi minden jogot szívesen megadnánk nekik, ha képesek lennének úgy mint mi, teljesíteni kötelességeiket, ha ők a többi között nem szolgálnának sokkal kisebb százalékkal mint mi a hadseregben, s ott is nem tolakodnának csak írnyi szolgálatokat tenni stb. Nekünk nem kell jogállam, nekünk német nemzeti állam kell. A mi német birodalmunk legyen német birodalom, erre törekszünk mi. (Bravó.) Azt más népek is érezték, hogy a zsidók nem tartoznak az államhoz. Napóleon 1806-ban ezt mondta:

„A kormány nem nézheti közönyösséggel, miként keríti hatalmába Franciaország két megyéjét egy utálatos nemzet. A zsidókkal úgy kell elbánni mint egy külön néppel s nem mint egy vallásfelekezettel. A zsidók az újkor rablólovagjai, valódi hollócsapatok. Velük nem magánjogilag hanem államjogilag kell elbánni. – A zsidók már Mózes idejében uzsoráskodtak és elnyomtak más népeket, míg a keresztények csak kivételkép uzsorások, és ez esetben megvetésben részesülnek. Bölcséleti törvényekkel a zsidókat nem tesszük másokká. Kivételi törvények szükségesek.”

Már pedig, uraim, Nagy Frigyes és I. Napóleon a világ legnagyobb államférfiai közé tartoznak. S ez az ő ítéletük a zsidókról. Ránk nézve pedig fődolog az, hogy a türelmességi szédelgésből tette bátorodjunk fel. (Viharos tetszés.) Kivételi törvényeket követeltünk a december 17-ki berlini „Reichshallen”-i népgyűlésen, a mely követelésünkhöz tántoríthatatlanul ragaszkodnunk kell. Kivételi törvények által ki kell zárunk őket a tanítói karból, a bírói karból és a parlamentből. (Élénk bravó.) Mit keres a zsidó az országgyűlésen! Neki nincs joga nekünk törvényeket hozni. Azokat magunk is megtudjuk csinálni. (Élénk bravó.) Azért jelszavunk legyen a legközelebbi választásnál: Ne válasszatok zsidót. (Bravó.) Messze mentek most velünk a dolgok uraim, fájdalommal láttuk ma azt, a mit a német haza még soha sem élt meg, hogy ezen évben július 1-ig 67,000 német vándorolt ki a hazából Amerikába, s ugyanezen idő alatt egész zsidó rajok jönnek hozzánk Oroszországból. A németek kényszerülve vannak Amerikába menekülni, s orosz zsidók jönnek ide s fészkelik be magukat itt. Több mint 2000 oroszországi zsidó érkezett a legutóbbi napokban Berlinbe. Finnlandban, egy régi törvény szerint, zsidónak nem szabad megtelepednie. Énhez képest a finnlandiak felhívták a zsidókat országuk elhagyására. (Bravó.) A Finnlandból kiűzöttek pedig hozzánk jöttek. Nekünk a német kormányhoz felszólítást kell intéznünk, és az Oroszország felőli határzárlatot erőlyesen követelnünk. Elég az a zsidó is, a mi már nálunk van, nemhogy még több is jöjjön ide. (Viharos bravó.) Fődolog az, hogy e pillanatban a német nép összetartsa, hogy ne szűnjünk meg kérelmeinket és sérelmeinket oda felterjeszteni, a hol segélyt remélhetünk, s

addig meg ne szűnjünk dolgozni, míg célunkat el nem értük. A jelenlegi birodalmi gyűléstől keveset várhatunk, hanem oly új birodalmi gyűlést kell összehoznunk, a melynek tagjai a zsidóság ellen föllépnek, és a kik nincsenek eliszaposodva a türelmességi szédelgésben.

A legközelebbi választásnál azt a kérdést kell intéznünk a képviselőjelöltekhez: „Szavazol-e kivételi törvényekre a zsidók ellen?” És ha azt mondja, hogy „igen”, akkor adjuk reá szavazatunkat; ha pedig azt mondja: „nem”, akkor ne. Ha így cselekszünk, akkor oda jutunk, a hova akarunk, tudniillik a zsidó emancipáció eltörlésére. Szorosan össze kell tartanunk. S akkor győzelmünk bizonyos. (Perczekig tartó viharos tetszés, kalaplengetés és a szónok éljenzése.)

Hogy egyébiránt H e n r i c i Ernő, a németországi antisemitikus mozgalom legkiválóbb vezéralakja és e kérdésben a tiszta radicalismus képviselője, nem árul zsákban macskát, hanem nyíltan kimondja a mi a szívében fekszik, s az antisemitikus mozgalom vég-czélját is leplezetlenül feltárja: arról eléggé tanúskodik imént említett közlönye, a „Reichs-Herold.” Mutatványul közöljük belőle a június 22-ki számnak vezérczikkét, a mely így hangzik:

„Nyílt szavak. – Komolyodik. A zsidólapoknak semmiféle hazugsága sem képes többé valakit tévedésbe ejteni a zsidók elleni népfelkelésnek eredete iránt Oroszországban. Hazugságot hazugságra halmozott ez a sajtó; majd azt mondta, hogy az orosz kormány egy „pucscsot” csinált azért, hogy a nihilizmus zivatarát elhárítsa magáról, majd azt mondta, hogy maguk a nihilisták idézték elő ezt a mozgalmat, hogy a kormánynak nehézségeket csináljanak. Azt az igazságot azonban, hogy a zsidók az orosz nép ellen vétkeztek, és hogy a nép, mivel a kormány nem segít, segít önmagán, ezt az igazságot elhallgatja a zsidó sajtó, mert ez egy hazug sajtó. Tanuljunk mások hibáiból. A ki Németországban azt hiszi, hogy a mi. mozgalmunk a zsidók ellen csak mulékony szenzációkérdés avagy egyesek műve, szörnyen csalódik. És nekünk, a kik szavakkal kezeljük a zsidókérdést, nekünk vetik szemünkre, hogy hecczet üzünk, pedig mi a népet a törvényes korlátok között tartjuk, és figyelmeztetjük a kormányt a fenyegető veszélyekre. Egyet nyíltan és őszintén beismerünk: mi a népet felrázzuk és arra figyelmeztetjük, hogy ő német. (Vagy nálunk, hogy: magyar. – Szerk.) Ez nem bűn. Mi oly távol vagyunk attól, mint az ég a földtől, hogy a zsidókérdést Németországban mint a „szeretet tényét” jelezzük, sőt inkább mi száraz szavakkal kimondjuk, hogy a zsidókérdés „faji kérdés.” Határtalan szellemi elcsenevésés kell ahhoz, egy idegen fajtól nyomott népnek Krisztus ezen félremagyarázott szavait „Szeressétek ellenségeiteket” odakiáltani; mert a gyakorlatban ezen szavak, a melyeket Krisztus csak egy ízben, a legnagyobb fellelkesülésében mondott ki, nem mindig találhatnak alkalmazásra. Más alkalommal tudvalevőleg Krisztus a korbácsot vette kezébe. „Türelmesség”: ez a bűzhödt daganat népünk testén. És ha e mellett mi tönkre megyünk, és ha a türelmetlen ez által uralomra jut: nekünk legalább meg lesz az az öntudatunk, hogy „türelmesen” megyünk tönkre – idáig juttatta népünk egy részét a nyomorult toleranz-svindli. Nekünk mindenkor az az elvünk volt, hogy a nép szavának kifejezést adjunk;

és ám kísértsek meg mások a nép érzékét félrevezetni egy csenevész, érzékenykedő eszmény felé mi az egészséges eszű népnek véleményét mondjuk ki. Az emberek egymásnak nyíltan kimondják véleményüket, és mégis úgy a sajtó, mint a szónokok mint a macska kerülnek a forró kását. A nép nem akar a zsidókon fegyházi kísérleteket tenni, – a német nép a zsidóktól szabadulni akar. Tán politikátlan dolognak fogják mondani, hogy mi a nép véleményét leplezetlenül kinyomatjuk, de hát mi csak ilyenek vagyunk. Az is egyik rút vonása korunknak, hogy „politikai” okokból az igazságot elhallgatják. A nép a zsidókat Jeruzsálemba óhajtja. Nekünk az tökéletesen mindegy, hova mennek a zsidók. Hogy mi a zsidóktól hazánkat megszabadítjuk, az a mi legbensőbb meggyőződésünk. A kinek szeme van, láthatja, hogy nagy események előestéjén állunk. Egy világtörténelmi ítélet az, a mi a zsidókra jön, s a mi kéréletlen biztossággal megy végbe. A zsidók elhagyandják Németországot, mert a német nép szabadság után sóvárog. A kormány dolga arról gondoskodni, hogy a tisztulási processus békésen folyjon le. Bismarck herceg bizonyára jól megfontolta, hogyan venné ki magát a történelemben, ha ott az állana: „Az ő keze alatt lettek a zsidók a németek uraivá, zsidó miniszterek és tanácsosok kormányoztak, a zsidó-Bleichrödernek (Ez a porosz Rothschild. – Szerk.) nyomatókos szava volt a pénzügyekben. A német nép felkelt ezen zsidó gazdálkodás ellen, de szava erőszakosan elnyomatott.” így azonban a történelem nem fog szólni, mert Bismarck herceg német férfiú, a ki még minden időben nagy-német politikát követett. Ő nem túrt semmi német particularismust, annál kevésbé fog egy zsidó particularismust túrni, ő a zsidókérdést megoldani fogja tudni. A nemzet, a mennyire nincs elnemzetietlenítve, bizalmát helyezi benne. De nekünk is legyen megengedve, hogy kiáltjuk: ki vele Bleichröderrel a pénzügyekből! Nem kell többé zsidó miniszter és tanácsos! Nyomorúságos nemzet az, a mely idegeneket tesz tanácsadóivá! Ezt ne hallgassuk el, és ha a szánkat be is tömnék, úgy vigaszunk lenne az, hogy: a német nép felébredt, és nem fog nyugodni mindaddig, míg hazájának földje mint öröksége ismét az övé lesz, és míg saját német törvényei szerint fog kormányoztatni a helyett, hogy, mint jelenleg az eset, egy elzsidósodott jog által békóba veretik.

Ezek aztán „magyarán” vannak mondva. Láthatják ezekből a zsidók azt is, mi vár rájuk, ha Henrici Ernő a jövő ősszel a német birodalmi gyűlésbe képviselővé választatik, s a radikális antisemitismus a világ egyik legelőkelőbb parlamentjében ilyen hangon hirdetik. Pedig, ha a jelek nem csalnak, Henrici Ernő bejut a német parlamentbe, amit mi természetesen teljes szívünkől óhajtunk is. Mi már előre is mulatjuk magunkat azon a bőszt kaffogatáson és azon az éktelen csaholáson, melyet az egész világ zsidó sajtófalkája „elkövetni” fog Henrici parlamenti beszédeire. Hadd legyen egyszerű már mi is azon kellemes helyzetben, hogy ezen „tutolási concert” élveiben, vegyes érzelmek nélkül, mint csöndes szemlélő, részesülhessünk. Mi szívesen átengedjük az „első hegedűs” sze-

repét másoknak, és megelégszünk a „secundálónak” sokkal kényelmesebb és könnyebb szerepével.

*

Az eddig elmondottakból is látható, hogy Németországon folyton hatalmasan forrong, és hogy az antisemitikus mozgalom ott oly mélyreható és kiterjedt, hogy a sémitáknak a legkomolyabb aggodalmakat kellene táplálniuk, és azt a kérdést fölvetniök, váljon nem állana-e nekik jól felfogott érdekükben visszatérni arról az útról, a mely őket az örvény szélére viszi? E részben az elterjedt zsidósajtónak lenne kötelessége a sémitákat mérsékletre és irányunkban is gyakorlandó türelmességre, emberiességre inteni. Távol ettől: a zsidó sajtónak most sincs a legkisebb kifogása sem az „Ünsere Leut” ismeretes praktikái ellen, nincs egyetlen korholó szava kihágásaik ellen; szerintük minden bajnak szülőoka egyes egyedül a „gonosz” antisemitákban keresendő, a kiknek „türelmetlensége”, „felvilágosultság-hiánya” sat. sat. csinálja az egész „u. n. zsidókérdést.” Pedig ma is áll még az a latin közmondás, hogy: „Quem Deus perdere vult, dementat prius,” („a kit isten megverni akar, annak előbb az eszét veszi el,”) s valóban az eszeveszettségnek legfőbb foka az, a melyet a zsidóknál tapasztalunk ma, a midőn pedig történelmük egy új periódusának és pedig nem épen dicső és kedvező periódusának előestéjén állanak. Minden ellenük sőt egyes tagjuk ellen emelt bármily alapos vádakra csak gúnykaczajjal felelnek, kicsinylik ellenfeleikéi, behunyják szemeiket, bedugják füleiket a valóság előtt. Elvük: „Sint ut sunt aut non sint.” Hát hiszen jó! Hanem abban biztosak lehetnek, hogy ezen alternatívának nem az első, hanem a második része fog rajtuk beteljesedni.

Ilyen nemzeti lelki állapot mellett aztán természetesen az olyan „figyelmeztetésre” se hederítenek a sémiták, mint a minő nemrég a „Berliner Ostend-Zeitung”-ban lett intézve hozzájuk. Meglehet, hogy, ha ezen „figyelmeztetés” a németországi sémitákra nézve falra hányt borsó volt, tán a mieinken fog valamit, s azért közöljük itt a „B. Östend-Zeitung” ezen „fiigyelemezettés”:

„Zsidó polgártársaink” oly hidegvérúséggel bírnak, a mely nehezen érthető. Míg egyidejűleg Németországban, Ausztria-Magyarországban, Romániában és Oroszországban a benszülöttek elkeseredése a vészhozó idegenek serege ellen nőttön nő, míg Oroszországban a kormánynak alig van már hatalma a sémitákat a nem egészen jogosulatlan népdüh ellen védeni, míg még a világ legszabadabb országában, Északamerikában is egy igen intenzív antisemitikus mozgalom érvényesíti magát: a sémita urak úgy tesznek, mintha az időnek ezen fölötté aggasztó jelei őket teljességgel nem illetnék. A helyett, hogy végre azon meggyőző-

désre jutnának, hogy ezen általános ellenszenvnek mégis csak okának kell lenni, a helyett, hogy magukba szállnának és lehető szerényen lép-
nének föl: arczátlanságuk napról-napra növekszik, és egyenesen oly mérvet vesz, a melyek, szemben a jelenlegi koráramlattal, minden elto-
gulatlan szemlélőt aggálylyal kell hogy eltöltsenek a kiválasztott népet
illetőleg. Mi kötelességünknek tartjuk, „zsidó polgártársainkat” ezen ma-
gaviseletük rendkívüli veszélyeire figyelmeztetni, és az „Alliance israe-
lite”-nek azon jószándékú figyelmeztetést oda kiáltani, hogy: „Forduljatok
vissza, míg nem késő, míg a lappongó szikra egy, mindent felemészítő
tűzzé nem éled. Gondoljatok a korábbi évszázadok zsidóüldözéseire, s
fontoljátok meg, hogy azok visszatérését ti egyenesen felidézitek.” A
népek panaszai jogosultak, s a melyeket minden kormány elismerni kö-
teles és elismerni is fog. Egy nép sem fog huzamosan túrni oly sze-
mérmetlen sanyargattatást, egy alsóbb í'aj tagjai részéről, a kiknek ke-
gyelemből és könyörületességből vendégjogot adott; egy nép se túrte
cultúrája és vallása megsemmisítését. A sémiták elleni harcz nemzet-
közi, amint a sémiták is nemzetköziek, a harcz élethalálharcz, ne enged-
jétek azt tovább tombolni, kimenetele reátok, zsidókra nézve a legvégzet-
szerűbb következménnyel járna. Egy nagy nép, a mely egy igazságos
ügyért küzd, legyőzhetlen. És a mi ügyünk igazságos; úgy vallási mint
nemzeti szempontból, harczunk történetileg jogosult, küzdelem ez az árja
világ létezéseért, a mely küzdelem csak a semitikus világnézet teljes
elnyomatásával végződhetik és fog is végződni; legyenek tehát a zsidók
azon, hogy ez békés és törvényes utón legyen lehető; gondoskodjanak
maguk arról, hogy ne legyen szükséges, a zsidókérdés megoldását „vér-
rel és vassal” eszközölni. A helyzet igen komoly, a mozgalom igen mély-
reható, mi legszentebb javainkért küzdünk, és mi győzni fogunk. A nem-
zetközi zsidó szövetség tehát idején tegyen intézkedéseket, a zsidók
által nyomott népek kormányainál mondjon le önként a zsidók emancipá-
tíójáról, sürgesse azt, hogy egy nemzetközi congressus a zsidókérdést
oly módon szabályozza, amint azt az árja népek vallása és cultúrája kö-
vetelni jogosítva van; mert az antisemitismus törekvése az emancipáció
teljes megszüntetésére irányul. Ha ez békés utón eléretik, csak akko
szűnik meg az antisemita mozgalom. Mi reméljük, hogy ezen intéz nem
lesz hiabavaló, és hogy a siker által elvakított sémiták idején felismer-
rik a vesztély nagyságát. Minden frázis a humanitásról és egyenlőségről
haszontalan szószátyárság, minden türelmesség botorság, ha az csat
egyik részről gyakoroltatik, míg az ellenfelek a legnagyobb türelmetlenség-
gel, gúnynyal tiporják lábba vallását és cultúráját azon népeknek, a me-
lyeit-öket vendégszeretőleg befogadták; türelmességre és humanitásra a
zsidóknak van a legeslegkisebb igényük. Egy történetíró sem fog elzár-
kózhatni azon meggyőződés elől, hogy a jelenlegi küzdelem kétségtelenül
a zsidóság megsemmisítésére kell hogy vezessen, az elkeseredett népet
rettentő boszút fognak venni, mert ők a kétségbeesés harczát vívják, éi
ez még mindig győzelemre vezetett.

*

Mindezekből világos lehet a sémiták előtt, hogy a nagy nemei
nemzet kezdi a tréfát nem érteni velük szemben. S e tekintetben
nagy fontosságú jelenség az, hogy Bismarck herczeg egyik fia, gróf

Bismarck Vilmos is kezd a mozgalomba belevegyülni. Mint a jelenkor legnagyobb diplomatájának fia: természetesen „diplomatice” kezdte meg szereplését e téren, a mennyiben a Berlinben a „Hallekapui kerületi egyesület”-nek június 25-én tartott gyűlésén, – de a mely gyűlés tagjai tisztavérű antisemiták voltak, – a semitismusról, „pur et simple” nem beszélt ugyan, de a tudvalevőleg zsidókból és zsidópajtásokból álló, „haladópart” s „haladóparti clique” ellen hevesen kikelt, s jelszóul adta ki, hogy „Le vele ezekkel!”

Hogy a fiatal grófnak komoly szándéka-e a Németországban oly népszerű antisemitikus mozgalomban, a mely jelenleg ott egyúttal képviselő-választási mozgalom is, tevékeny részt venni s esetleg vezérszerepet is vinni; – hogy e szándékában nagynevű atyja által lőn-e megerősítve, s így esetleg ő ennek mintegy szócsöve-e vagy sem? – ezek oly kérdések, a melyekre a feleletet már a legközelebbi jövő megadni fogja. Addig tehát várjuk be a továbbiakat.

Az oroszországi antisemitikus mozgalom abba a stádiumba jutott, a melybe jut minden ügy, ha a túlságig forciroztatik, s ha az érvényesítésére megragadott eszközök az időnek, – a melyre a dolgok érleléséhez minden ügynek oly nagy szüksége van, –nem felelnek meg: az antisemitikus mozgalom reakcióra talált. Az erőszakos kitörések fegyveres erővel nyomattak el, és egy sereg per következett, a melyek útján a kirendelt katonai bíróság elítélt több, a zavargásokban főszerepét vitt egyént. Jellemző azonban, hogy halálra egy sem ítéltetett el, hanem csak rövidebb hosszabb szabadságbüntetésre szóltak az ítéletek, a rendzavaróknak azonban legnagyobb része ellen vagy beszüntették az eljárást vagy megkegyelmeztek nekik.

Ezen feltűnően enyhe eljárás nem is mulasztotta el a nyugat-európai zsidólapok boszúságát felkelteni, különösen tajtékozó dühvel támadták meg a kievi haditörvényszéknél működött császári államügyészt, Sztrelnikov vezérőrnagyot, a kinek a zsidóellenes zavargásokban résztvettek elleni vádbeszéde, elvi tekintetben, tulajdonkép a zsidóság elleni vádbeszéd volt. Sztrelnikov ugyanis a zavargások okaira nézve oda nyilatkozott, hogy azok pusztán a munkásosztálynak a zsidókról való kizsákmányolástól tántorítottak elő. Aztán az államügyész így folytatta: „Minden munka iránt ellenszenvvel viseltetve s mindig hajlandóságot tanúsítva, az állam követelményei alól az adófizetés, hadkötelezettség s más hasonló tekintetében kivonni magukat, a zsidók törekvése oda irányul, hogy az alsó néposztályokat kizsákmányolják, s azok rovására maguknak, fáradság nélkül, kényelmes életet szerezzenek, ez idézte elő az általános elkeseredettséget, a mely

a jelenleg uralkodó és a zsidóknak tulajdonított drágaság által fokozva, most kitörésre jutott.” S utalva azon bajokra, melyek a zsidóknak azon vidéken való sűrű együttlakásából erednek, Sztrelnikov e szavakkal végezte beszédét: „Nagyon kívánatos, hogy a zsidók távozzanak innét, és más hazát keressenek maguknak; ha előttük a határ Kelet felé el van zárva, nyitva áll nekik a nyugati határ.” Ezen szavak megértésére e helyütt megjegyezzük, hogy belső Oroszországban csak diplomatikus vagy valamely ipart üző zsidóknak szabad lakniok, s azért a zsidók Dél- és Nyugat-Oroszországban s a lengyel tartományokban vannak összezsúfolva, a honnét persze a nyugati „culturállamokba,” a hol az „izraelita polgártársak” tudvalevőleg nagy becsületben részesülnek, – akadály nélkül vándorolhatnak be.

E zsidópereket illetőleg jellemző egyébiránt az oroszok hangulatára nézve az az adat is, hogy a kievi ügyvédi kamara azon három ügyvéd irányában, a kik a zsidókat mint magán feleket a zsidóüldözők ellenében képviselték, rosszalását fejezte ki azért, hogy ők zsidó érdekeket védelmeztek.

Hogy Sztrelnikov államügyész, fentebbi nyilatkozatai miatt, a sémiták előtt minő „bété nőire”-rá lett, arra nézve a „Reichs-Herald” f. é. június 22-ki száma következőket írja:

„Sztrelnikov kievi államügyésznek a zavargók elleni per folyamán tett fejtegetései itteni (berlini) zsidó körökben is sok port vertek föl. Bizonyára gondolkodóba ejti az embert, ha meggondoljuk, hogy a közvádlnak akkor, a mikor a zsidóüldözők ellen vádat kell emelnie, kényszerítve látja magát, még súlyosabb vádat szórni maguk a zsidók ellen. Békítőbban nem világíthatott volna meg a déloroszországi szomorú dráma. A berlini „Volkzeitung” valódi ebdühbe is esik e miatt az orosz államügyész ellen; s egy helyen Sztrelnikov nyilatkozatáról azt mondja, hogy az egy „meggyalázás, a mely sokkal utálatraméltóbb barbár cselekedet, mint a békóiról elszabadult csöcselék ördögi kihágásai.” Még csak az hiányoznék, hogy a zsidósajtó azon kegyelmet, melyben az orosz császár a zsidóellenes kihágások vezetőit részesítette, tajtékjával fecsegesse be.”

*

Különben, eltekintve attól, hogy a zsidólapok e perek lefolyásával nincsenek megelégedve, még nekik egyéb panaszai is vannak. Ezen panaszok pedig abban lelik kútforrásukat, miként daczára annak, hogy az erőszakosságok most fegyveres erővel nyomatnak el és akadályoztatnak meg: ezzel még az oroszországi zsidókérdés távol sincs megoldva, hanem a tovább folyó mozgalom csak törvényes korlátok közé lett szorítva, a mely utón az oroszországi zsidókat még nagyobb veszélyek fenyegetik, mint fenyegették őket a zsidóüldözésekkel.

Ezenkívül az orosz kormány is, úgy látszik, komolyan hozzáfogni akar a zsidókérdés radikális megoldásának előkészítéséhez, s ezzel a nihilizmus életerét is elvághatni hiszi, mert feltűnő dolog ugyan, de tény, hogy mióta a zsidókérdés Oroszországban a felszínen van, a nihilizmus üzelmeiről vajmi keveset hallani, merénylet pedig azóta nem fordult elő. A zsidókérdés felvetése s ébrentartása tehát a politikai ellenmérget, a politikai ellenaknát képezi Oroszországban, a zsidó vezérelt alatt álló nihilizmussal szemben. Azért a nihilistáknak semmiképp sem akar tetszeni ez a „zsidóheccz.”

Az ezen észrevételeink támogatására szolgáló adatokat a következőkben állítjuk egybe. A „Pester Lloyd” f. é. június 10-ki esti lapjában olvassuk:

A zsidóüldözések Dél-Oroszországban azzal fenyegetnek, hogy „törvényeseknek” nyilváníthatni készülnek. Erről és nem kevesebbről tudósít a pétervári „Golosz” chersoni levelezője, a ki ezen lapnak szószerint a következőt írja:

„Az antisemitikus mozgalom egy egészen új jelleget vesz fel, a mely inkább törvényes mint az erőszak és a fosztogatás, a melyek eddig a Dél sok vidékén űzettek. Cherson kormányzóság jelizavetgrádi kerületében ugyanis számos község elhatározta, hogy a kormányhoz folyamodni fog, a zsidóknak községük területéről való kiutasítása érdekében. Ugyanily határozatot hozott az odessai kerület sok községe is, s már sok ily folyamodvány illetékes helyre felterjesztve lett.

Semmi kétség benne, hogy ezen „törvényes” hecczek a zsidók ellen Dél-Oroszországban, maguktól az ottani hatóságoktól indulnak ki, különben a falusi községek ilyenféle határozatokat nem is hozhattak volna, annál kevésbé terjesztettek volna fel a zsidók kiűzését tárgyozó kérvények a felsőbb hatóságokhoz. Tán Oroszországban ilyen módon akarják a zsidókérdést megoldani? Mi azt hisszük: igen; különben kevéssel ezelőtt egyebek közt a kievi államügyész sem merészelt volna, a zsidóhecczelők elleni vádbeszédében kijelenteni, hogy „ha az orosz zsidók nem mehetnek át a keleti határon, a nyugati határ nyitva áll előttük.”

Ugyancsak a „Pester Lloyd” f.” hó 6-án a következőt írja:

A zsidóüldözések, melyeket a nép megindított, elmúltak ugyan, de helyükbe léptek most azon kevésbé zajos, de hatásukban nem kevésbé intenzív üldözések, a melyek a hatóságoktól indulnak ki. Már az a per is, mely a hadi törvényszék előtt a zsidóellenes kihágásokban részt vettek ellen folytatott, mindazok számára, a kik a legfelsőbb katonai hatóságoktól az elnyomott zsidók részére jogot és igazságot vártak, szörnyű kiábrándulást készített. Az államügyész, Sztrelnikov vezérőrnagy, néha egészen kiesett szerepéből, és a kihágók helyett, azok áldozatai ellen, a zsidók ellen emelte föl szavát. Egy ízben vádbeszédében annyira ment, hogy egyenesen kifejezte azon óhaját, hogy minden zsidó a „határokon átüzesség, a mi bizonyára kevésbé felelt meg azon feladatnak, melyet neki mint a kihágók vádlójának teljesítenie kellett. A katonai procurátor

óhaja a hatóságok által parancsként vétetett, és csakugyan a zsidók kiűzetésének korszaka azonnal kezdetét vette. Egy zsidó küldöttség Demijevkából Kiev egyik külvárosából, Katzanelson kereskedő vezetése alatt Drentelen főkormányzóhoz ment, előadta neki sérelmeit, és őt a legmeghunyászkodóbb módon kérte bizonyos adminisztratív intézkedések tételére a melyek jelenlegi tartózkodási és hivatási helyükben való további maradásukat lehetővé tennék. Drentelen tábornok nem volt hajlandó kérelmüket teljesíteni; gúnyosan utasította őket vissza, nyersen oda vágván nekik, hogy, ha nekik itt nem tetszik, hát vándoroljanak ki Jeruzsálemba, és a midőn a küldöttség egyik tagja ironice azt jegyezte meg, hogy a kormány engedélye nélkül a birodalmat egyáltalán nem lehet elhagyni, azt felelte a főkormányzó, mikép kezeskedik, hogy az ilyen kivándorlásra a kormány szívesen megadja az engedelmet. Az ilyen események csak megerősítik azon, különben is a bizonyosságra érlelt meggyőződést, hogy az ápril 26. és 27-ki kihágások a hatóságok által, ha nem is mozdítottak elő, de tüettek. A törvényszékek elítéltek ugyan a kihágásokban résztvett néhány egyént, de a tulajdonképeni szítók nem lettek sújtva, ők tovaillantak, még mielőtt Drentelen tábornok jónak látna öklét összeszorítani. Hogy a nihilisták ezen eseményekért nem tehetők felelősekké, kitűnik egy nihilista kiáltványból, a mely minap egy titkos nyomdában foglaltatott le, és a melyben a zsidó-üldözésekben résztvetteknek formális szemrehányás tétetik azért, hogy válogatás nélkül rohantak a zsidókra. Ha lelkiismeretesen Ítélnék, így szól a kiáltvány, meg kell engedni, hogy nem egy keresztyén kereskedő vagy gyáros sokkal jobban zaklatja munkásait mint a zsidók teszik. (Mintha csak a mi zsidó jonnalistáinkat hallanánk! – Szerk.) Azért kímélni kell a szegény zsidókat. Ha egyszer már ütni kell, akkor vessük magunkat a vérszopókra, a kik a nép arcza verejtékéből kaparják össze tükéjüket, és a hivatalnokokra, a kik valamely nyomorult millionárius kedvéért a népre lövetnek. Ez a tartalma a nihilista proklamáczióának. Láthatjuk, hogy tökéletesen kommunistikus elvek vannak benne, és hogy a zsidók biztosítást nyernek, hogy ők nem mint zsidók, hanem mint tőkepénzesek gyűlöltetnek és üldöztetnek, a mi a közöttük levő szegényekre nézve tán egy kis vigasztalás lehet. Egyébiránt Kievben maholnap se gazdag, se szegény zsidó nem lesz többé. Ha az eddigi rendszer tartani fog, úgy a zsidók felerésze kiutasítottatni fog, másik felerésze pedig önként fogja követni őket.

Amint a mondottak után könnyen elgondolható, Izrael fiai nem valami nagyon jól érzik magukat Muszkaországban, a hol se a kormányon se a publikumon épen nem akarnak fogni semmit sem a szokásos zsidó frázisok a „humanitásról”, a „felvilágosodottságról”, a „türelmességről” stb. stb. De most már azt is be kezdik látni, hogy hiába minden nihilizmus, minden „attentát”: az emancipációt nemcsak hogy nem kapják meg, de sőt ma távolabb vannak tőle mint valaha. Ennélfogva kezdenek hátat fordítani a „hálátlan” Muszkaországnak, es a szomszédos „culturállamokban” levő „izraelita polgártársak” ügyis bőséges mennyiségét kezdik beköltözködésükkel

szaporítani. Az okos Románia máris intézkedett az iránt, hogy ezen legújabb nemű „ázsiai pestis” oda be ne húrczoltassék, egy, ez iránt hozzá intézett interpellációra kijelentvén a romániai kormány, hogy már a korábbi kormány rendszabályokat léptetett életbe arra nézve, hogy Románia egy, Oroszországból jövő tömeges, zsidó bevándorlás elől megvédessék; ezen rendszabályok közé tartozik egy határvonalzár (cordon) is.

Ellenben eddig se Németország se Magyarország se Ausztria nem tett semmit ez irányban; pedig most már, miután Románia által a Délre vonulhatás útja el van zárva, a nomád zsidó hordák a most említett szomszéd országok felé veszik útjukat, és ha a 3-4 millió főnyi oroszországi zsidóság egyszer mobilizálva lesz: valóban szép kilátásaink lesznek a jövőre nézve. A mi Németországot illeti: ott legalább a zsidóságtól független sajtó erélyesen követel védelmi rendszabályokat, s a német kormány a közvélemény mindinkább zajosabban nyilvánuló hangja elől már nem sokáig dughatja be füleit, hanem tennie kell neki valamit. Magyarországon, a mi drágalátos elzsidósodott sajtónknak nincs egyetlen tiltakozó szava ezen fenyegető zsidó invázió ellen; sőt, ha a bevándorló jakheccek oly kegyesek lennének megigérni nekik, hogy „megmagyarosítják” nevüket: a sok új „derék izraelita polgártárst” még hozsannával is üdvözölnék; a kormány pedig magában azt gondolhatja, hogy minek nyúljon o az ilyen kényes dologhoz, mikor tudja előre, hogy, ha a zsidó bevándorlás ellenében rendszabályokat merészelné életbe léptetni akarni, az ellenzék, első sorban pedig a nép paténtírozott barátja: a szélső baloldal ütne legnagyobb lármát „a szabadság ellen intézett ezen gálád merénylet,” a kormány „türelmetlensége” stb. fölött. „Tel maitre, tel valet.” Ha a parlament jónak látja a zsidókérdés fölött csak nevetgélni, az esze menne el a kormánynak akkor, ha ő ilyes rendszabályokhoz nyúlna.

A mi végül Ausztriát illeti: itt pláne rútul állanak a dolgok. Németországban és Magyarországon a nép legalább panaszait és sérelmeit a sajtó útján elmondhatja és szíve érzelmeit kiöntheti, – már t. i. ha akad újság, a mely ily felszólalásokat fel merészelné venni, – a „boldog” Ausztriában azonban ennyi sincs megengedve, mert ott legújabbban megindultak a confiscációk, és folynak ma is javában. De erről alább majd bővebben.

Az „Alliance israélite universelle” azonban nem azért áll zsidókiből, hogy a ravasz politikához ne értsen. Tudja azt jól, hogy abban a pillanatban, a melyben esetleg százezernyi zsidó akár Ausztria-Magyarország akár Németország határait átlépi: a lappangó zsidókérdés ezen országokban is nyomban lánggra fog lobbanni, ami még

a benszülött zsidóságra is végzetes következményekkel járna. S e szerint arra sem levén kilátás, hogy ezen államok „barátságos meghívást” intézzenek a kivándorolni akaró orosz zsidósághoz, daczára annak, hogy ezen államok „civilizált” államok: más világtáj felé kellett fordulni, s körülnézni, nem volna-e valamely más „civilizált” állam felfedezhető, a melynek „izraelita polgártársakra” lenne szüksége. És az „Alliance israélite universelle” fáradaimai nem is veszték hiába.

Van ugyanis egy állam Európában, a melynek igen igen nagy szüksége van a pénzmagra, bankrottot mondván már akárhányszor. Ez az állam Spanyolország, a mely, úgy látszik, a Rothschildokat újra megpumpolni akarja egy újabb, soha vissza nem fizetendő kölcsönnel. Már kezdett a világ komolyabban gondolkozni azon, hogy hát voltaképen ha máshol nem, majd Palaestinában csak lehet kvártélyt csinálni az Oroszországból kivándorló zsidórajoknak: a midőn egy szép reggelen, mint Deus ex machina, előáll a spanyol kormány, s 60,000 muszka zsidónak, sőt ha kell, t ö b b n e k is, befogadására ajánlkozik.

„Es kommt mir spanisch vor!” gondoltuk mindnyájan magunkban; de miután az összes európai zsidó sajtó ömlengeni kezdett a „nagylelkű spanyol nemzet világhistóriai ténye” fölött, mégis csak el kellett hinnünk a dolgot.

E kalandos tervre vonatkozólag a lapok a múlt hó vége felé a következő híreket hozták:

„Madrid, június 17. Egy izraelita, 60,000 üldözött orosz zsidó nevében, Spanyolország konstantinápolyi képviselőjéhez védelemért folyamodott. A király és a miniszterek, táviratilag megkérdeztetve, nyomban sürgönyöztek, hogy az összes zsidók, a kik Spanyolországba jönni kívannak, ott őseik régi hazájában, az óhajtott védelmet megtalálják.”

„Június 21. – A spanyol kormány azon elhatározása felett, hogy az összes zsidóknak, a kik Oroszországból vagy bármely más országból kiűzettek, Spanyolországban vendégszeretetet ajánl fel, a „Politische Correspondenz”-nek a következőt írják Konstantinápolyból, június 7-ről:

Egy külön hajózási közlekedés fog berendeztetni e célból Odeszából, Konstantinápolyból és Salonichiből valamelyik középtengeri spanyol kikötőhöz, a melyen a zsidócsaládok ingyen szállítanak, a Spanyolország két tartományában megalapítandó zsidó gyarmatokba, és ott elhelyeztetni fognak. Ezenkívül mondják, hogy itt és Salonichiban a spanyol kormány költségén iskolák nyitnak, a melyekben nemcsak a spanyol nyelv és irodalom tanítani, hanem még egyéb oktatás is ingyen fog adni. Ezen hírre már ma egy zsidó deputáció jelentkezett az új spanyol követnél, Rascon grófnál, megtudandó, mennyire alapos ez a hír. Rascon gróf, egy igen élénk és ügyes államférfiú, a ki csak imént cserélte tel a berlini állomást az ittenivel, azt felelte a deputációnak, hogy ő a királynak azt az indítványt tette, hogy a Spanyolország által a zsidókon elkövetett történelmi régi igazságtalanságot jóvátenni és a zsidókat tárt karokkal fogadni kell, mert ők vállalkozási szellemük ál-

tal mindenütt (?) jótékonyon hatottak. A küldöttséggel aztán közölt egy sürgönyt, melyet a spanyol királytól tegnap kapott, s a melyben a király Rascon gróf terveit teljesen helyesli.”

Természetesen nagy lett az öröm Izraelben a „megtért farkas”: a hajdani inquisíciós és máglyás Spanyolország „nagylelkű” ajánlata fölött. Álljon itt egy mutatóvány a zsidó ömlengésekből. A „Wiener Allgemeine Zeitung” zsidólap június 18-ki száma imígyen lelkendezik:

Úgy látszik, a világtörténelem egy pillanatra visszafordulni akar. Talán a legsajátságosabb és legkülönösebb események egyikének előestéjén állunk, a melyet maga a mi korunk csak megért. A tizenötödik század óta egy, Spanyolországból kiinduló zsidó áradat ömlött el Európán. 1480. körül kezdődtek meg a spanyol félszigeten azon kényszer-rendszabályok, a melyeknek céljuk volt a zsidókat a kereszténységre téríteni. Ezernyi máglyák lobogtak, az elégetettek gyermekei erőszakkal megkereszteltettek; tizenkét évvel később következett a zsidók végleges kiűzetése Ferdinánd és Izabella birodalmából, a hol jelenlétük a kultúrtények egész sora által (?) és a lakosság szellemi, és anyagi (??) munkájában való tevékeny részvételük által emlékeztetéssé tétetett. (Bizony „emlékeztetéssé! – Erről sokat tudnak beszélni a spanyol krónikások. – Szerk.) Amit Ferdinánd és Izabella megkezdettek, befejezte II. Fülöp. „Zsidók” és mohamedánok ugyan – néhány kiváltságostól eltekintve, – nem voltak többé Spanyolországban, midőn a trónra lépett, de a helyett voltak százezernyi újonnan megtértek, az u. n. moránok, akik külsőleg jó keresztények voltak ugyan, de titokban zsidó és izlamita vallási szokásaikon csüngtek. Ezek a legszigorúbb büntetésekkel sújtattak, a kivándorlás pedig meg volt tiltva nekik. Vagyonekobbzás volt a büntetés, a mely a szokási kísérletre szabva volt; ennek daczára állítólag egy millió morán hagyta el Spanyolországot, köztük háromszázezer zsidó. Egy részük Észak-Afrika felé fordult, mások Dél-Franciaországban vagy Olaszországban találtak menedéket, ismét mások a Rajna, a Maas és a Schelde torkolatainál alapítottak maguknak új hont. A batav mocsárokban vendégszeretőbb helyre találtak, mint nekik Andalusia kertjei nyújtottak. – Az időtől fogva Spanyolország ment volt zsidóktól, és a kizárás a forradalmak minden viszontagságai között fentartott, s csak Izabella királyné kormánya, O'Donnell idejében enyhítette a zsidók elleni törvényeket, és Amadé király kormányának volt fentartva, a teljes vallásszabadságot Spanyolországban helyre állítani. Alfonso király kormánya némi megszorításokat tett, de nem tért vissza a „hitegység” elvéhez, és most megéli az ámuló világ azt, hogy komolyan foglalkoznak azzal az eszmével, hogy Dél-Oroszország üldözött zsidainak Spanyolországban menhelyet ajánljanak fel! Azon ország, a mely őket egykor a legkegyetlenebbül üldözte, ezrenként elégette, gyermekeiket elvette, felajánlja nekik vendégszeretetét! Valóban, csudálatosabb változást még ez a hasonlíthatlan 19-ik század sem élt meg! – A spanyol kormány liberális eljárása Madridban, úgy látszik, (Tehát csak „úgy látszik!” – Szerk.) tetszésre talált; bizonyos emberekre nézve világrészünk központján, a kik német földön a 19-ik században oly szívesen ismételték volna a 15-ik századbeli spanyol politikát, Alfonso király kormányának eljárásában

megérdemelt megaláztatás fekszik. (Risum teneatis amici! – Szerk.) Persze ez azon legényeknél, (Wie fain! – Szerk.) a kik a publicistikai zsidóhecczeket Németországban szervezték, hatás nélkül fog maradni, a szégyenérzetükre való hivatkozás szintoly hatás nélküli mint a Hivatkozás eszükre. (Kár ennyire dühösködni, Smüle; hiábavaló dolog ez! – Szerk.)

Hogy a spanyol-orosz áttelepítési terv gyakorlatilag keresztülvihető-e vagy sem, ez oly kérdés, a mely fölött előre ítéletet nem akarunk mondani. Egyszerűnek bizony nem egyszerű a dolog. (Bizony nem, azt majd mindjárt meglátjuk! – Szerk.) Még ha az orosz kormány szabad mozgást enged is, (Tán azt hiszed, hogy kötéllel tartja vissza zsidait?! – Szerk.) 60,000 ember áttelepítése nem csekélység. És miből éljenek a bevándorlók Spanyolországban? (Kapáljanak, kaszáljanak mint más emberek. – Szerk.) Hiszen csak egy csekély részük tehetős, (Annyival inkább. – Szerk.) nagyobb részük kiskereskedéssel és senzálkodással foglalkozik. (Aha! Gratulálunk a szegény spanyoloknak. – Szerk.) Ezen foglalkozásokat olyan emberek, a kik az ország nyelvét nem értik, és az ország szokásait nem ismerik, nem űzhetik. (Ne schacherozzanak, hanem mint mondtuk: kapáljanak, kaszáljanak, akkor, ha spanyolul nem tudnak is, megélnék. – Szerk.) Évek múlnának el, míg a bevándorlók magukat eltartani tudnák, (vagyis: míg a spanyolokkal űzött uzorából pénzelhetnének. – Szerk.) időközben a kormánynak kellene eltartani őket. (Tehát ha nincs schacher és uzora: akkor a zsidó éhen hal. És az ily gondolkozásmód a zsidóknál valami magától értetődő természetes, dolog! Gratulálunk a „nagylelkű” spanyol kormánynak ehhez az éhes acquisitiohoz! – Szerk.) Ha ez a zsidó áttelepítés megtörténik, úgy ez a század egyik legcsudálatosabb eseménye lesz, persze egy olyan esemény, a mely azt bizonyítja, hogy a „toleranz” -nak oly igen magasztalt szellemétől, a mely állítólag századunk ismerve és jellemvonása, – még messze vagyunk. (Bizony, fráter, hiába dobálództak ma már a „toleranz”-czal! – Szerk.)

Egy megkeseredett sornalisztának ezen keserédes szívömlédezései után, álljon itt néhány antisemitikus lap kritikája a „spanyol lépés” fölött. Az „Oesterreichischer Volksfreund”, julius elseji, 7-ik számában így nyilatkozik:

Mivel az oroszok „zsidó polgártársaikon” gyomrukat alaposan elrontották, és bebizonyították azt, hogy nem akarják magukat szőröstül-bőröstül felfaladni, az a kérdés: „Hová hát most a zsidókkal?” mind komolyabban tolul előtérbe. Németországnak, Ausztria-Magyarországnak és Romániának; a melyek a „Kelet kincseivel” már úgyis oly bőven megvannak áldva, hogy ezen „áldás” alatt majdnem elfuladnak, – természetesen nincs hajlandóságuk, az orosz zsidókat befogadni, s Anglia és Franciaország sem intézett tudunkra meghívást az orosz zsidókhöz, noha ezek az államok erősen philosemitáskodnak. Annál örvendesebb dolog hogy Spanyolország kapuit megnyitni akarja, és 60,000 sémitának Kievből és környékéről vendégszerető tanyát készíteni akar. Zsidó újságaink nem találnak elég szavakat, ezen „nemes, nagylelkű, történelmi tényt” égis magasztalni. Hogy a spanyol polgárok, kormányuk iránt szintoly hálával lesznek-e mint a mi semita újságaink, igen kétségesnek látszik. Ha azonban Spanyolország a sémitákat megkedvelné, úgy nagyon kívánatos

lenne, ha a „mi zsidó polgártársainknak” is alkalom nyújtatnék, hogy Ausztria-Magyarországnak már lelegetszett virányait Spanyolországéival felcseréljék. Remélhetőleg akkor a zsidók sajtójukat is magukkal viszik a délibb klímába, hogy egyszer már mi is, „magunk között” lehessünk.

S a drezdai „Deutsche Reform”:

A szegény Spanyolország valóban erőnek erejével boldog akar lenni. Nemcsak az orosz zsidókat, de általában valamennyi zsidót vendégszeretőleg befogadni akarja, sőt még többet is tesz: Salonichből és Oclessából Spanyolország számlájára új hajózási vonalak rendeztetnek be, a melyeken a zsidócsaládok ingyen a Spanyolországban alapítandó gyarmatokba fognak vitetni. (Egy, csupa schacherozók és handlérozókból álló colonia bizony egy valóságos idyll lehet.) Nekünk jó ez a dolog; de egy kicsikét mégis kíváncsiak lennénk megtudni, hogy ugyan Madridban tulajdonképen ki ül annyira a krétában a mi barátunknál Rothschildében-nél? – A spanyol kormányra nézve azonban ezen eljárásából nem-sokára igen komoly zavarok eredhetnek. Míg ugyanis a liberális sajtó, a minisztériumnak a zsidók iránt tanúsított előzékenységéért osztatlan helyeslését nyilvánítja, a klerikális és részben a conservativ lapok a kormánynak ezen elhatározásában a nép vallásos érzelmének megsértését látják, és azt mondják, hogy a zsidók Keletről pestilenciát és uzsoranyomorúságot hoznának magukkal. Előre látható, líogy ezen mozgalom a minisztérium ellen még növekedni fog, amint egyszer az első zsidók Kelt Európából a spanyol elemmel érintkezésbe jönnek.

S úgy látszik, a Sagasta-kormány kezdi is már érezni, hogy igen könnyen megégetheti a körmét ezen a kérdésen; mert egy június 27-ki madridi sürgöny szerint, úgy látszik, már „hátrafelé koncentrálja magát,” amennyiben ezen sürgönyből értesülünk, mikép „Azon terv, hogy az Orszországból kivándorló zsidók Spanyolországban telepítenek meg, a spanyol kormány figyelmét újabban a s p a n y o l a l k o t m á n y 11-ik cikkére irányozta, a mely cikk a heterodoxoknak vallásuk szabad gyakorlatát eltiltja. Ez a törvényes intézkedés, úgy látszik, egy nehezen legyőzhető akadálnak tűnik ki a ki v á n d o r l ó z s i d ó k l e t e l e p e d é s é r e n é z v e, mert ezek nehezen fogják a vallásuk szabad gyakorolhatása iránti igényüket feladni. Ennek folytán a kabinet a legközelebbi cortesnek a szóban forgó törvénycikk megváltoztatását fogja javaslatba hozni, s ezen javaslatának indokolásánál az említett nehézségeket, mintegy szintűgy actualis mint nyomatékos érvet használni fogja.”

Az persze aztán más kérdés, hogy a cortes is szintoly zsidó-barát-elvekkkel bír-e mint a Sagasta kormány. Úgy látszik, a spanyol kormánynak már régóta nem volt baja: csinálni akar magának erőnek erejével. Hát hiszen kap is bőven ezen az utón, ha annyira vágyódik utánna.

Egyébiránt a legújabb hírek szerint Sagasta úr már végleg retirádát fűjt, mert a f. hó 10-ki lapok szerint, Gedaljah H.,

londoni zsidónak, ezen kérdéses ügyben hozzá intézett az iránti kérdésére, valjon csakugyan kaptak-e formális meghívást az orosz zsidók a spanyol kormány által, kitérőleg azt felelte, hogy „a kormány nem tartotta szükségesnek, a Mózes vallás követőinek külön engedélyt adni a Spanyolországban való megtelepedésre; mert a spanyol alkotmány 1. cikke a zsidók száműzetéséről szóló 1492-ki törvény leghatározottabb visszavonását tartalmazza, s így minden zsidónak szabad a letelepedés.

Sagasta úr, mint látjuk, nem szól az alkotmány főntebb említett 11-ik cikkéről. Azért hát újra elmondhatjuk: „Es kommt mir „spanisch“ vor!”

Úgy látszik tehát, hogy Spanyolországgal sem akar a dolog a zsidókra nézve quadrálni. Azért hát nem marad más hátra, mint újra meg újra Palaestinára gondolni, s a zsidóknak régi hazájukban helyet csinálni. 1878-ban, mikor e füzetek szerkesztője Zsidóország visszaállításának eszméjét a magyar parlamentben felvetette, az egész világ zsidó sajtója erőltetett gúnykaczajra fakadt az „örült” terv fölött; s ma?! – Ma a világ egyik legtekintélyesebb zsidó közlönye, a londoni „Jewish Chronicle” száll síkra ezen eszme mellett, s egyik legutóbbi számában azt az indítványt teszi, hogy: „Palaestina, az Oroszországból, Magyarországból, Romániából s más országokból, – a hol a zsidók üldöztetnek, – való zsidókkal colonizáltassék, és pedig kapcsolatban egy korábban tett javaslattal, a mely arról szól, hogy a török kormány, államkötelezvényeit koronái birtokokkal váltsa be.”

Sőt mi több: közelebb egy terjedelmes munka jelent meg Oliphant Lőrincz angol írótól, a „Times” munkatársától s angol parlamenti tagtól, a mely munkában, a Jordántól keletre ki is jelöltetik egy igen termékeny nagy terület, a hajdani Peraea, a mely a zsidók betelepítésére igen alkalmas lenne. Ha terünk engedi, egyik közelebbi füzetünkben részletesebben fogjuk ismertetni Oliphantnek ez érdekes művét.

*

Az eddig elmondottakból látható, hogy a zsidókérdés mindenütt élénk discussió tárgya, s hogy közeleg végleges megoldása felé. Nincs civilizált állam, a melyben az elméket e nagy fontosságú kultúrkérdés ne foglalkoztatná. A sajtó terén való vitatkozás pro et contra szabad mindenütt ... csak...csak egyesegyedül Ausztriában nem. A civilizált államok kormányai, ha nem is mernek az „izraelita polgártársak” ellenében fellépni, legalább megengedik azt, hogy

alattvalóik kritika tárgyává tehessék a „szent” zsidóság kritikán aluli viselt dolgait is: csak egyesegyedül az osztrák kormány nem. – Ha a kormányoknak nincs szemük a látásra, nincs fülük a hallásra, azon embertelen eljárással szemben, melyet a sémiták népükön elkövetnek, s összes államtudományuk tárházában nem találnak óvszert ezen, népüket pusztító pestis ellen: legalább megengedik azt, hogy a kifosztogatottak, a tönkretettek, az üldözöttek felemeljék panaszhangjaikat a sajtó terén, és sérelmeik előadhatása legalább némileg enyhítse fájdalmukat: csak egyesegyedül az osztrák kormány tesz lakatot, a zsidók által sanyargatott népe számára. – Minden állam kormánya, ha egyebet nem tesz is e súlyos bajok orvoslására, ebben a kérdésben is a „Laisser passer laisser faire” zsidó liberális elvet követve, legalább semleges szemlélője marad annak a tusának, annak az élethalálharcznak, a mely a semitismus vasvesszeje alatt nyögő népek s a sémita zsarnokok között folyik: csak egyesegyedül az osztrák kormány áll a zsidók pártjára, s confiscáltatja rövid úton az antisemitikus irodalmi termékeket; csak egyesegyedül az osztrák kormány némitja elnépe közvéleményének szavát, csak egyesegyedül az osztrák kormány csavarja ki népe kezéből az utolsó védelmi eszközt.

Ezen, a civilizált világban példátlan eljárás fölött, halljuk a drezdai „Deutsche Reform”-ot. E lap. június 26-ki számában a következő levelet hozza:

Bécs, június 22. – Zsidó sajtónk vasvesszeje a legutóbbi napokban ijesztő módon documentálta magát, és borzalommal látjuk, mily messze ér el a zsidó hatalom. Három hónap óta jelenik meg itt mint határozott antisemitikus közlöny: az „Oesterreichischer Volksfreund.” Ez, könnyen érthetőleg, a zsidólapok részéről a legkisebb figyelemre sem méltattatott, és ezen körökben minden életképességet megtagadtak tőle. Mivel azonban nálunk is Ausztria-Magyarországban egész óriási számmal vannak a hazafiak, a kik a zsidóság elharapódzásában a haza veszedelmét látják, az új lap kitűnően prosperál, nagy olvasó körnek örvend, és igen jelentékeny példányszámban nyomatik. Az ilyen határozott antisemitikus folyóirat ezen sikerei a zsidó sornalistákat nem hagyták nyugodni. A „Concordia” hírlapíró egyletnek haditanácsa (természetesen csupa zsidók,) értekezletre gyűlt egybe. Belátván azt, hogy az újságok hasábjain tett bármi felemlítés vagy polémia által csak az antisemitikus lapnak csinálnának propagandát, más utakra vetemedtek, a mely utak, noha egy kissé görbék, de az itteni zsidósajtó előtt igen ösmertek. Ezen, zsidó részről jelenetezett agitációnak első sikere már f. hó 19-én mutatkozott, mert az „Oesterreichischer Volksfreund”-nek e uapon megjelent száma, két czikk miatt confiscáltatott. Az első czikk „Talmud és biblia” a „Deutsche Reforméból volt átvéve, és Németországban akadály nélkül jelent meg, holott nálunk aggályokra adott

okot. A második Aphorismák” című cikk egy magas állású úr tollából ered, a ki ugyan, „ismeretes törvényismerete mellett, alig volna vádolható a törvények „szándékos megsértésével.

Ezenkívül az államügyész, gróf Lamezan, az „Oesterr. Volksfreund” szerkesztőjének magán beszélgetés közben azt monda, hogy, tekintve az Ausztriában uralkodó viszonyokat, ő a zsidók ellen vitt agitációt nem fog tűrni, továbbá, hogy Istóczy úr tán Magyarországon igen tiszteltreméltó férfiú, Ausztriában – hála Isten(!) – egy Istóczy lehetetlenség lenne.

Mint halljuk, az „Oesterr. Volksfreund” szerkesztője, Zerboni K. lovag, az elkobzás ellen fellebbezni fog. Kíváncsian várjuk, miként fogja magát viselni az államügyész az itt már alakulóban levő Antisemita-líggával szemben, a melynél már több mint 700 tag, és pedig, a legjobb körökből, jelentkezett. – Az annyszor magasztalt osztrák sajtószabadság, úgy látszik, egyáltalán csak a zsidók részére létezik, bizonyíték erre egyebek közt a „Wiener Tagblatt” is, a melynek regény-rovatában, katolikus intézmények naponkint a legaljasabb és a legkebellázitobb módon rántatnak le, a nélkül, hogy ez ellen csak a legcsekélyebb szó is emelhetnék. Hát valóban szabad útlevele van az embernek, ha az ember zsidó?

Ez az ügyállás. – S itt mindenekelőtt „személyes kérdésben” néhány szavunk van Lamezan gróf államügyész úrhoz, a ki kegyes volt rólunk is véleményt kockáztatni.

Mi édes keveset törődünk azzal, miként vélekedik rólunk a bécsi államügyész úr. Mi miattunk a zsidók neki bizvást a czukor-pixisében lehetnek, noha – melleleg megjegyezve, – valóságos és hamisítlan lakáj-természet kell oda, hogy ugyanaz az államügyész, a kit a „Krach” után általa – persze, mint most már világos előttünk, csak m á s o k n a k: előjáróinak parancsára – folytatott zsidó-gründer-„tendenz”-perek miatt, a bécsi zsidósajtó sárba tiport, s bizonyára nem a zsidókon múlt, hogy hivatalából is nem küllebbeztetett: most a zsidóság „chevalier sans peur et sans tache”-saként hadonázzon. Amint látjuk, az államügyész úr úgy tánczol, a hogyan időnkint felülről füttyülnek neki. Várjuk be tehát azt az időt, – s ez az idő, úgy látszik, már nincs nagyon messze, – mikor majd Ausztriában is más szél fog fújni felülről, az államügyész úr búreaujába. Ha azonban az államügyész úr s a j á t m e g g y ő z ő d é s é b ő l beszélt rólunk úgy, ahogy beszélt: akkor ajánljuk neki, hogy vegyen póttanfolyamot kievi kollegájától, Sztrelnikov államügyésztől. Bizony nagyon reáférne az államügyész úrra egy kis tanúság!

Ennyit gr. Lamezan államügyész úrnak „személyes megjegyzésül.”

Egyébiránt az osztrák kormány nemcsak az „Oesterr. Volksfreund” 6-ik számát, hanem a berlini „Wahrheit” című antisemitikus élczlap »Skizzenbuch”-ját és Stanojevits Simon zombori népies antisemitikus író német és szláv füzeteit is confiscáltatta, és pedig,

mint a hozzánk betekintésül beküldött több osztrák sajtóbírósaági ítéletből látjuk, a hírhedt „objectiv eljárás” útján. Ez az „objectiv eljárás” t. i. abból áll, hogy valamely szemetszűrő nyomtatvány elnyomására nem szükséges a szerzőt esküdtszék elé állítani, s az így keletkező nagy lármával az elfojtani akart ügynek megbecsülhetetlen szolgálatokat tenni, az államügyességet pedig, egy felmentő ítélet hozatala esetén, kudarcznak kitenni: az „objectiv eljárás” nem törődik a szerző személyével, hanem csak a nyomtatványt magátveszi üzöbe, ez simpliciter, rövid úton confiscáltatván. Ez az „objectiv eljárás” Ausztriában Glaser, kikeresztelkedett zsidó s volt igazságügye-miniszter műve, a ki a zsidólapok szerint „Die erste juridische Kapacität in Oesterreich.” Ennek a zsidó „juridische Kapacität”-nek a bécsi választók most két éve talpára kötötték az úti laput mint reichsrathi képviselőnek, s így a miniszterség is fuccs lett; de azért az ő „Epoche machendes Werk”-je, az „objectives Verfahren” örökségül a Taaffe-kormányra rámaradt, a mely, mint látjuk, hasznát is veszi e zsidóörökségnek, de ennek hasznát veszik még ma is, Glaser úr felenyájai: a zsidók is.

Miután az „Oesterr. Volksfreund”-nek a confiscációt követő 7-ik, vagyis július elseji száma akadálytalanul megjelent, s átolvasása után örömmel győződünk meg arról, hogy a confiscáció nemcsak hogy meg nem ártott, de sőt határozattan előnyére válté lapnak, mert oly magvas, csípős tartalmú számát még nem olvastuk az „Oesterr. Volksfreund”-nek mint ez a 7-ik szám: – ez okból ezúttal még nem mondunk végleges ítéletet az osztrák kormány eljárása fölött. Meglehet, hogy a korábbi confiscáció a „magas politika” műve volt, s másként volt értve, mint ahogy közönséges halandók az ilyesfélét első hallásra érteni szokták. De azt a megjegyzést tenni már most sem mulaszthatjuk el, hogy t. i., haaTaaffe-kormány azt hiszi, (helyesen-e vagy sem: nem vitatjuk,) hogy néma ifémet elem többé az összeragasztó „Kitt”-je az osztrák állam épületének, s azért szükséges azt egy más összeragasztó „Kittel pótolni, e „Kitt” tet pedig a z s i d ó e l e m b e n véli feltalálhatni, s a világ hahotája között, Ausztriából egy európai egyetemes zsidó-refugiumot akar csinálni: úgy ez egy igen veszedelmes játék, a melyet ő Ausztria jövőjével üz m a, a midőn az Ausztria körül levő nagy nemzeti államok az antisemitismust nemzeti politikájuk dogmájává emelték, s azt mint morális hódítási fegyvert napról napra nagyobb sikerrel alkalmazták.

Egy tragikomikus momentumot lehetetlen még ezen odiozus ügy kapcsán ki nem emelnünk s ez abból áll, hogy ezekről az „érdekes” confiscációkról az összes bécsi és budapesti lapok egy árva szót

se közöltek. Pedig ezek a szemfüles újságok különben még azt is hallani szokták, „hogyan nő a fű.” Persze a rókaprémmel kibélelt zsidó sornalisztok hallgatnak mint a disznó a búzában, nehogy valamiképp reclame-ot csináljanak a confiscált műveknek, és szégyenkezniük kelljen a világ előtt a miatt, hogy az ő anti-antisemitikus Leitartikeljeik, Feuillettonjaik stb stb, mit sem használnak a gonosz antisemitismus ellenében, hanem a confiscáció nyomorúságos eszközhöz kell nekik folyamodniuk, nekik: a „szabad sajtó” patentrozott matadorjainak! – Bamba nem-zsidó újságaink meg persze nem tudtak semmit se erről az egész históriáról, mert hát ez nem állott a zsidó újságokban, ők pedig nem a maguk fejével szoktak gondolkozni, hanem a zsidó-újságokból merítik minden tudományukat.

Hogy végül a mi elzsidósodott állapotainkon fog-e valamit változtatni az új országgyűlés? Váljon a közelebbi végbement képviselőválasztások fölötté tanulságos tapasztalataiból fognak-e az új honatyák vagy legalább közelebről érdekelt részük a jövőre nézve következtetéseketlevonni, avagy az új t. ház egyszerűen csak „sine beneficio inventarii” a minap megboldogult t. háznak” derülési örökségébe” fog-e beülni, s az új honatyák továbbra is csak a folyosón öntik-e majd ki antisemitikus érzelmeiket? S váljon, különösen a szélsőbaloldalt még az új választások alatt szerzett tapasztalatok se gyógyították-e ki zsidófogdozó „magas” politikájából? – Ezek oly kérdések, a melyekre már a legközelebbi jövő megadandja a feleletet.

Mi igen könnyen okadatolható skepsis-szel nézünk e legközelebbi jövő elé is, mert mindinkább megrögzött meggyőződésünk ké kezdválni az, hogy Magyarországon majd csak akkor jön folyamatba a zsidókérdés, ha egyszer a hétszázezer főnyi németországi és a 3-4 milliónyi muszkaországi „izraelita polgártársak”-at Magyarország határain belül fogjuk üdvözölhetni; föltéve ekkor is, hogy ezen legeslegújabb „izraelita polgártársak” nem fogják rászánni tudni magukat arra, hogy kóser neveiket „megmagyarosítsák;” mert ha : igen, – akkor nagy lesz az öröm nemcsak Izraelben, de Magyarországon is! – Qui vivra, verra!

Istóczy Győzőnek Rumban 1881. június 24-én tartott beszéde.

(A mandátum átvétele alkalmával.)

T. választóim! (Nagy éljenzés.) Fogadják önök ezen, irányomban tanúsított újabb kitüntetésért legmelegebb köszönetemet.

A régi görög hitrege szerint Antaeus, küzdelmei közben az anyaföldtől mind újabb és újabb erőt nyervén: mindaddig, míg e földdel érintkezésben állott, ellenfeleivel szemben legyőzhetetlen volt.

Nyilvános pályámon a küzdelemre szükséges erőt koronkint én is e drága földön, az önök baráti körében merítem, (Élénk éljenzés.) ebben a kerületben, a mely saját hazai kerületem is, s a mely kerületben annyi régi jó barátot s a zászlónk alatt vívott harcokban kipróbált annyi lelkes fegyvertársa van szerencsém bírhatni. (Éljenzés.)

Mint a rumi kerületnek most már negyedízben megválasztott országgyűlési képviselője (Hosszas éljenzés) szolok önökhöz, t. választóim, ma, a midőn körülöttünk oly sok fényes és a politikai életben hosszú évsoron át kitűnő hangzású volt politikai név, úgy látszik, elvesztette előbbi varázserejét, és annyi politikai csatában dicsőséggel lobogtatott zászlajuk porba hullni készül azért, mert e fényes nevek tulajdonosai nem értik meg ma már a kor intő szövegét, s nem értik meg a nép szavát, a mely az Isten szava. (Igaz! Helyes! Éljenzés.)

És én, a ki hatalmas pártfogók nélkül, csak a magam gyenge erejére, de egyszersmind az általam képviselt eszmék hatalmára is támaszkodva, – ezer meg ezer nehézség között kezdtem meg politikai pályámat: itt állok önök előtt ma is, mint az önök választottja, (Élénk éljenzés) itt állok az ország előtt ma is, az önök mandátumával kezemben, s diadalmas zászlainkat vígan lengeti a szél, a mely in a már reánk nézve kedvező szél. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Hiába támadt ellenünk a félvilág; – hiába agyarkodott ellenünk az ármány és a mindent rabságába hajtani készült nemzetközi pénz hatalom; (Úgy van! Helyes!) – hiába zúdult reánk ördög és pokol: a rumi kerület, a politikai csillagrendszerben ma is egy sarkcsillagként ragyog, a melyet még Archimedes emeltyűje sem lenne képes sarkaiból kiemelni. (Úgy van! Helyeslés!)

Legyen a rumi kerület ezután is az a világító égitest, a mely a semitizmus hatalmának hollószárnyaival elsötétített hazának útmutatóul szolgáljon; – legyen a rumi kerület ezután is az anti-semitizmus bevehetetlen sziklavára, a melynek bástyáiról a plutokratia nehéz lövegei ártalmatlanul pattannak vissza, s a melyet a semitizmus dinamit-aknáit hiába erőlködnek alapjaiban megrendíteni; (Viharos tetszés) – s legyen a rumi kerület ezután is az a pont Európában, a honnét a civilizált világnak a semitizmus rabbi-lincseiből való kiszabadítása szent harcának mozgalma nyeri

időnként az elhatározó lökést: – s akkor Clio aranybetűkkel fogja bevésni a történelem lapjaira a rumi kerület dicsőségét. (Hosszan tartó viharos éljenzés.)

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Vasmegeye. (Vasvár.)

(A rumi követválasztás.) E füzetek igen tisztelt olvasóit bizonyára érdekelni fogja a rumi képviselőválasztás történetének rövid leírása. És ki volna inkább hivatva e választás történetének leírására, mint szerény magam, ki a választási mozgalmak alatt az Istóczy-pártnak jegyzője valék.....

Voltak köztünk, kik félték attól, miszerint a mi pártunk húzza a rövidebbet; de én nem féltém, mert tudtam, hogy a magyar ember a lelkét csak mégsem adja oda egy pár garasért, s különösen megvigasztalódtam, mikor a népnél a többi között ezt hallottam énekelni:

„Vakaróznak a zsidók,	A zsidópénzt megisszuk,
Hogy kiürül a fiók ;	Másra nem is fordítjuk ;
De ha fizet is Mózsí:	De ha ittunk eleget:
Követ lesz az Istóczy!	Istóczy lesz a követ

Hepp Mózsí, ha fizetsz is,	Mit használna az nekünk,
Nem potya az, mert azt is	Ha zsidókhöz szegődünk:
A mi zsebünkől vetted :	Kiszínák a vérünket. ..
Istóczy lesz a követ!	Hej, Istóczy lesz követ!”

És mily vígan, mily bensőséggel dalolta ezt a magyar nép! Hát még a többi dalok!.....Mert annyi poéta támadt ám rögtön, hogy a nóták úgy nőttek, mint a gomba.....

A választás napján, június 24-én, Vasvárott már hajnalban víg mozgolódást lehetett észrevenni. Zeneszó ébreszté föl a népet, s a piacon gyűlt össze nemcsak Vasvár, de az egész Hegyhátnak Istóczy-pártja is, s innét vonult a menet nagy kedvben a kerület központjára, Rumba, hová a többi vidékek, névszerint Gyöngyös, Sorok és Rába melléke is szép csapatokban érkeztek meg.

Az „anti-Istóczy-párt” is odaért lassanként, s helyet foglalt a neki kijelölt helyen. . . .”.....

A szavazás reggeli 9 órakor kezdetett meg, s délutáni 6 órakor ért véget.

Az eredmény – mint a t. olvasók már a sürgönyökből is értesültek, – ez volt: beadatott összesen 1816 szavazat. Ebből Istóczy Győző kapott 1419-et, Tulok Béni járási szolgabíró 397-et, s így Istóczy Győző 1022 szótöbbséggel, nagy lelkesültség között, képviselőnek kiáltatott ki.

Leírhatatlan az a vígság, az a lelkesültség, a mi most a népen erőt vett.

Mikor Egerváry Miklós választási elnök úr, szép beszéde kíséretében átadta a mandátumot Istóczy úrnak, a nép lázas éljenekben tört ki.

Hát még akkor, midőn Istóczy úr a mandátumot átvéve, a néphez szóllott, akkor volt ám még csak viharos éljenzés! (L. e beszédet a 42-ik lapon. – A szerkesztőség.)

Jellemző a dologban, hogy ezúttal nemcsak az egész kerületi intelligencia, (egy pár, könnyen érthető kivétellel, de a mely kivételek is csak az általános szabályt erősítik meg,) de a nők is teljesen Istóczy úr pártján voltak.

A rumi kerület hölgyei díszes nehéz fehér selyem kettős szalaggal ékesítették fel a nagy zászlót; a szalagok egyikén e szavak állanak arany betűkkel: „Éljen Istóczy Győző, a rumi választókerület képviselője!” A másikon: „Emlékül a rumi választókerület hölgyeitől.”

Korchmáros Malvin úrhölgy pedig, (Korchmáros Gáspár vasvári kir. bíró úr kedves leánya,) egy hölgykoszorú élén, egy gyönyörű koszorút adott át Istóczy úrnak e szavak kíséretében:

„Mélyen tisztelt képviselő úr!

Mi nők nem lehettünk oly szerencsések, hogy mélyen tisztelt képviselő úrnak megválasztásához szavazásunkkal is hozzájárulhattunk volna; – fogadja a helyett szívesen e koszorút választó kerülete hölgyei részéről.

Legyen meggyőződve, hogy amint e koszorú részei a természet öleről valók, ép oly mesterkéletlen azon tisztelet, melylyel a kerület hölgyei viseltetnek m. t. uraságod iránt, s kiknek óhaja abban nyilvánul, hogy a szép pályát tovább folytatva, az Isten m. t. uraságodat eszméinek győzelmére, s a rumi kerület büszkeségére még igen sokáig éltesse!”

A koszorúnak nemzeti színű nehéz selyem szalagjain e sorok állanak arany betűkkel:

„Istóczy Győzőnek, a rumi választó kerület képviselőjének.”

„Negyedszeri megválasztása emlékéül, a rumi kerület hölgyei 1881.”

Istóczy úr ezen, élénk éljenzéssel fogadott beszédre válaszolt, s ez volt legszebb beszédje, mit e napon tartott.

E beszéd így hangzott:

„Mélyen t. nagysád, m. tisztelt honleányok!

A sivár politikai küzdelmek közben vajmi jól esik a szívnek, ha a szép nemet közbelépni, s magunkat általa az élet prózaiságából a költészet derült régióiba ragadtatva látjuk.

A politikában is elismert igazság az, hogy csak az az ügy hordja magában az életrealitás csiráját, a mely ügyet a nők is felkarolnak; mert a nőnél az eszmény utáni törekvés sokkal élénkebb, a képzelem sokkal hatalmasabb és a szenvedély sokkal hevesebb, mint nálunk férfiaknál; a mik mindannyi hathatós tényezők valamely eredmény kivívására. S így ügyünk sikerére nézve kitűnő jó jelnek tartom azt, hogy a rumi kerületi hölgyek, – amint erről úgy ma, mint a múlt napokban tartott körutamban is örömmel szereztem tapasztalást, – lelkes támogatói ügyünknek.

Fogadják nagysádtok s mélyen t. honleányok ezen, irányomban tanúsított szíves megemlékezésükért forró köszönetemet, s engedjék meg, hogy én e díszes koszorút, mint a rumi kerület választóinak, kegyetek atyjainak, férjeinek, testvéreiknek s rokonaiknak: az én hű fegyvertársaimnak is nyújtott koszorút is tekinthessem.”

Nem tudom leírni a hatást, mit ez keltett a népben. Könyök csillogtak a szemekben, s oly nagy volt az öröm, a kitörő lelkesedés.

A nép között pedig erre megharsant a nóta, forrott a jó kedv, még a nap is késett elnyugodni, s búcsúsugarait még sokáig küldte a gyönyörű rózsafelhőkön át, Rumnak népsokaságára.

Majd lassankint oszladozni kezdett a nép. Mentek a szekerek hazafelé, s jobbnál jobb követválasztási nótáink lassankint mindinkább elhalltak a távolban, a hazafelé vonuló utolsó választói csapattal.....

Barabás István.

Békésmegye. (Gyula.)

T. szerkesztő úr! – Egy kis illusztrációval legyen szabad szolgálnom. Ugyanis pár évvel ezelőtt történt Kevermes községében (Arad megye), hogy Polák S., egy rongyszedő zsidó a nevezett községben letelepedett, és megvett a faluban nem sok időre egy kis házat 300 frtért, melyet megbiztosított 700 frtra, és alig pár hétre rá a ház meggyuladt, illetőleg meggyújtotta; de azért megkapta a biztosításért a pénzt. Erre ő mint káros elment Aradra, és ott a zsidóságtól összeszedett 400 frtot, és házát felépíté, leányát pedig férjhez adta a faluban egy zsidóhoz; adott leányával 400 frtot. Polák rövid időre a menyegző után elhalt, és ekkor Polákné felbérelte szolgálóját, ki keresztény leány volt, ígérve neki egy vég vásznat, hogy gyűjtsa meg a szomszéd házát, mit a cseléd foganatosított is; de szerencsére észrevették és elnyomták a tüzet; erre ismét ígért neki 15 forintot, hogy csak folytassa tovább a gyűjtogatást. És alig pár napra rá egy éjjel, a másik szomszéd dohányos pajtájánál, mely telve volt dohánynyal, észreveszi egy közelben lakó nyerges iparos, hogy valaki egyre gyűjtja a gyufákat, és az eresz alá tartja, de a tető, nedvessége folytán nem gyúlt meg; erre a nyerges látja, hogy már csakugyan akar valamit ott valaki, lekapja csizmáját, és mezitláb csendesesen oda lopózkodik, és megfogja; ekkor veszi észre, hogy egy másik is volt vele, ki Poláknak fia volt és megugrott, egy romba dőlt épületen keresztül testvéréhez menekült; ekkor a nyerges lármát ütött, a nép összeszaladt, és a leányt befogták a falu házához; a leány vallomása után Poláknét és fiát elfogták, de erre a környékbeli zsidóság összefutott, és addig csórálták-mórálták a dolgot, mígnem Polákné és fia kiszabadult, a leány meg elítéltetett.

M. R.

Arad.

(Az aradi követválasztás.) Tisztelt szerkesztő úr! – Lefolyt a követválasztás is: Chorin a zsidó megbukott. Az öröm egész Arad városában leírhatlan. De hogysis ne, a mikor Chorinnal együtt bukni látjuk a szemtelenséggel párosult dölyfös pöffeszkedést. – Ha most Chorint megválasztották volna, úgy a legközelebbi tisztújítás alkalmával a tisztikar nagy része zsidókból állott volna. Győzelmük biztos tudatában, leírhatlan dölyffel tekintettek a keresztényekre. Mikor az egyik kortes azt tanácsolta, hogy állítsanak fel kortes-korcsmákat, azt választák, hogy felesleges volna erre költeni, – majd megvásárolják a szavazatokat pénzzel. Vásároltak is, de a kortesek a pénz nagyobb részét magoknak tartották. Az igaz, hogy midőn ilyen manipuláción rajta kaptak, jól eldöngették őket, de ez mit sem használt, mert ehhez hozzá voltak már szokva.

A választás délelőttjén pökhendi zsidó kölykek rohantak végig az utcákon, és elbizakodottságuk mámorában, vigyorgó pofával ordították

a nép közé: „Tíz év múlva zsidó király lesz.” Szeméten szedett szenzálok szaladgáltak a hivatalokban, és hetykén szólították fel a legelőkelőbb hivatalnokokat a szavazásra. A hivatalfőnökök óriási presziót fejtettek ki. A posta-, távírda-, adóhivatalok sat., mint egy ember, parancsszóra mentek szavazni, – hajtották őket mint a birkákat. Hiába volt minden ellenkezésök. Hiába mondták, hogy ők csak írásbeli rendeletre mennek, – azt is megszerezték, és szavazni kellett menniök.

300 zsidó szavazó közül Chorinra 280 szavazott, és ez mind kortes volt, kik folytonosan házaltak mindenfelé. De hiábavaló volt minden. Este felé már szorult a kapcza. És midőn Chorin látta az iparosokat az ellenpártira szavazni, fájdalmasan kiáltott fel: „Hol vannak az én iparosaim!” Ő a „Fehér kereszi” vendéglő egyik szobájában dohogott kinyájában, és midőn vérző szíve enyhítésére, Gorckenblüh Sára egy óriási virágcsokrot küldött, úgy vágta a falhoz, hogy helye örök emlékül megmarad.

Este 9 órakor már 100 forintot is Ígértek egy szavazatért. De, habár voltak kik eltántorították magukat, mégis folyton emelkedett az ellenpárti szavazatok száma, mely végeredményben 16 szótöbbséget tett ki.

Midőn az eredményt kihirdették, és a Náray-párton kitört az egetverő éljenriadal, a zsidók egyszerre úgy eltűntek, mintha csak elsöpörték volna őket. (Tehát épen úgy mint Rumban. – Szerk.) Féltek az amicék! Pedig a hangulat után Ítéelve, legfellebb agyontorkoltak volna néhányat.

Bizony itt nem is a függetlenségi párt győzött, hanem az antisemitismus, mit leginkább bizonyít az, hogy azok nagyrésze, kik pénteken Szapáry kormánypártit léptették fel, szombaton Nárayra szavaztak. (Reméljük, ily előzmények után, Náray Imre képviselő úrban, az antisemitismus ügye a képviselőházban egy hű bajnokot fog nyerni. – Szerk.) Na meg még egy kis csekélység, – füttykösök, revolverek sat., miket a választók a kedvező alkalomra várva magoknál hordtak.

Zentelkey Cornél.

Szeged.

T. szerkesztő úr! – Azt hiszem, hogy nem követek el szerénytelenséget, ha igénytelen soraimnak becses röpiratában helyet kérek. – A zsidóellenes mozgalom már országszerte megindulván, folyton vártam, hogy találkozik Szegedről is valaki, a ki visszás viszonyainkat közhírré teszi; azonban eddig Szegedről semmiféle közlemény sem jelent meg, miért is kénytelen vagyok bajainkat úgy elpanaszolni, amiként én azokat érzem és tudom. – Nézetem szerint talán nincs város az egész országban, hol a zsidóság annyira tisztelt és kedves legyen, mint nálunk. Itt a zsidók ellen senki sem mer nyíltan fellépni, nem azért, mintha hibájuk nem volna, hanem azért, mert az illetőt, a ki ezt teszi, vagy tenné, műveletlen és szabadelvűtlennek tartanak még saját felenyájai is. (Ha ez így áll: akkor Szeged, daczára annak, hogy a nagy világgal vasút is köti össze, – nagy „Boeotia” lehet. – Szerk.) Ily viszonyok között nem csuda, ha az antisemita mozgalom nálunk kedvező talajra még nem talált; itt csak a zsidó befolyás érvényesülhet igazán. Nálunk zsidó közreműködése nélkül nem létesülhet semmiféle intézmény, semmiféle nevezetesebb esemény. És kérdjük, hogy mi ennek az oka? Mire azt felelhetem, hogy az, mivel a zsidók mindenhova betolakodnak, minden

irányban ők akarják a vezérszerepet vinni. – Ezen baj önsúlyként nehezedik társadalmi és közéletünkre, mely alól legtekintélyesebb polgáraink sem igen képesek magukat kivonni, és kénytelenek, mint jó barátok, velük egy úton haladni; azonban ezen bajon könnyen segíthetnének, csak legyen bennünk szilárd akarat, a zsidókat mindenütt és minden körülmények között mellőzni, amint mellőznek ők k bennünket. – A mi zsidóink mindig csak a legtekintélyesebb embereinket fogják körül, és hízelgéseik által annyira hatnak rájuk, hogy szeretetüket és bizalmukat megnyerhessék, mi ha megvan, akkor elkezdnek velük pajtáskodni. Végzetlenülül sajnos dolog, hogy Szeged város főemberei és polgármestere, nem tartják ildomatlan dolognak a zsidókkal szövetkezni, velük enni, inni, barátkozni, s mulatni. Nagyon szomorú dolgok ezek, de igaz és igen sötét világot vetnek a szegedi értelmiségi osztályra, mely zsidó befolyás nélkül mitsem képes keresztül vinni! – Hogy feltevésem való igazságon alapszik, nem hivatkozom másra, mint azon köztudomású tényre, hogy R. és O., zsidófővezérek nélkül semmiféle közérdekű dolog sem történhetik meg; ezek annyira befolyásolják polgármesterünket, hogy egy clijnkot sem igen mer tudtuk és tanácsuk nélkül kinevezni. – Hiába, így van az, a ki a zsidó kebelbarátokat dédelgeti, azok kipuhatolnak mindent, és nem hiába látogatnak be naponként a polgármesteri szobába; miután pedig kiszimatoltak mindent, akkor felmennek a „Llaid”-ba, hol jó magyar kebelbarátjaikkal egyesülve, kivisznek mindent, a mit csak akarnak. így vagyunk mi szegediek.

Hogy polgármesterünk maholnap tiszteletbeli zsidó lesz, azt gyanítatja vélem azon körülmény, hogy hivatalos szobájában a falon egy czifra, kóser gyertya van felakasztva, – továbbá, hogy ő is jelen volt a f. évi február hó 18-iki nagy zsidó vacsorán, mi reája nézve nagy kitüntetés.

Mindezen általános észrevételeim után, nem mulaszthatom el első sorban a helybeli zsidóság bálványát és főemberét bemutatni, – ez pedig nem más mint a dicső R., a ki egyszerű ügyvéd létére, volt főispánunk, polgármesterünk, és több kebelbarátjainak támogatása mellett, annyira vitte, hogy megválasztatott királyi biztosunk mellé biztosi tanácsosnak. Sima és hízelgő modora által annyira megkedveltette magát, hogy midőn a biztosi tanácsagok közül többen elbocsájtattak, R. továbbra is bent maradt a biztosi tanácsosi állásban, és gazdag ember létére, két év óta húzza a 10 ftos napidíjakat és egyszersmind folyton ügyvédkedik. Én nem említem azt, hogy ő a könyöradományok megállapítása és osztályozásánál, valamint a kisajátítási eljárásnál zsidó rokonait, hitfelekezetbelieit pártolta volna, én erről nem szólok semmit, azt tudjuk jól mindnyájan, hogy miként járt el; – én csak arról beszélek, hogy ha ő, a közérdek szempontjából válalta el a 10 ftr. napi díjjal járó királyi biztossági tanácsosi állást, akkor ügyvédi működését miért nem szüntette be azonnal, és miért ügyvédkedik még ma is, és miért tartja még ma is 10 ftr. napi díjjal járó hivatalát? Vagy talán azt hiszi, hogy bíró is és ügyvéd is lehet egy személyben? – Én azonban azt hiszem, hogy e két állás nem összeegyeztethető.

Ezzel bezárom leveletem azon ígérettel, hogy jövőre folytatni fogom a többi jeles és nem jeles zsidók ismertetését. (Várjuk a folytatást, mielőbb! – Szerk.)
Orgoványi.